

RUDOLF STEINER

A NAPKELET ÉS A KERESZTÉNYSÉG MISZTÉRIUMAI

– PARSIFAL ÉS AMFORTAS –

* * *

Tau — Benső úT-ikalauz könyvtárából

<http://www.Tau.hu>

A mű eredeti címe:

„*Die Mysterien des Morgenlandes und des Christentums*”

(Berlin, 1913. február 3. és 6. között)

Készült a Szerző által át nem nézett szöveg alapján.

® Felelős kiadó: Biczó Iván

® Biczó Iván, 1994. Hungarian translation

Minden jog fenntartva!

Megrendelés és bibliográfiai felvilágosítások:

1162 Budapest, Rákosi út 151/B.

A szövegszerkesztést a kiadó végezte.

ISBN: 963 450 703 4

* * *

Tartalom

A NAPKELET ÉS A KERESZTÉNYSÉG MISZTÉRIUMAI	1
<i>Tartalom</i>	3
I. A misztériumok lényege az emberiség szellemi életével való összefüggésében. A lelki élet belső képességeinek megerősítése	4
II. Spirituális erők és lények tapasztalása. Az éjféli Nap	28
III. Zarathusztra és Hermes Beavatásai. Szférák Zenéje és Kozmikus Szó. Az Özvegy Fiai	51
IV. A napkeleti misztériumok újra-megjelenése a Szent Grálban. A „tompaság és kétely” legyőzése az új misztériumok segítségével	75
JÁSPIS Szellemtudományi Folyóirat. Rudolf Steiner írások és előadások az egyes számokban:	107
SZELLEMTUDOMÁNYI KIADVÁNYOK	109

I.

A misztériumok lényege az emberiség szellemi életével való összefüggésében. A lelki élet belső képességeinek megerősítése

Berlin, 1913. február 3.

Ezekben az előadásokban a misztériumi életről és annak az emberiség szellemi életével való összefüggésének a képét kívánom szolgáltatni Önöknek. Szükség van ezért arra, hogy ma, már a bevezetésnél, a magasabb világokba vezető út néhány élményét illetően megértésre jussunk. Néhány olyan dolog kerül majd előadásra ebben a bevezetőben, amiket bizonyos értelemben szellemtudományi munkánk során érintettünk már, vizsgálatainknál azonban a következő napokban egy-egy olyan szempontra is szükségünk lesz, amiket eddig talán kevésbé, legalábbis nem a szükséges összefüggésben, vizsgáltunk.

Mindaz, amit a misztériumi élet fogalmával zárunk körül, végül is a beavatottak magasabb világok-beli élményein alapul. A magasabb világokból kell lehozni az a tudást, kell lehozni a praktikus cselekvés impulzusait is, amennyiben ez a tudás és a praktikus cselekvés a misztériumi életben tekintetbe jön. Nos többször hangsúlyoztuk: Ugyanúgy, ahogyan az emberi fejlődés az emberi élet egymásra következő periódusaiban a legkülönbözőbb területeken eltérő alakot ölt, ez az eset áll fenn arra vonatkozólag is, amit misztériumi életnek hívunk. Hiszen egyáltalán nem hiába haladunk át egymásra következő emberi életeken, lelkünkkel. Azért haladunk át egymásra következő emberi életeken, mert minden inkarnációban újat élünk át és fűzhetünk ahhoz, amit az előtte átélt inkarnációkban kötöttünk össze lelkünkkel. A külvilág képe a legtöbb esetben tökéletesen megváltozott, amikor a halál és az új születés között a szellemi világon való áthaladást követően születés révén ismét az ember fizikai létébe érkezünk. Könnyen érthető okokból, az emberiség egymásra következő korszakai során ezért kell a beavatás elvének is megváltoznia.

Korunkban a beavatás elve már annyiban is hatalmas változást szenvedett, hogy bizonyos mértékig, egy bizonyos fokig a beavatást szinte mindennemű személyes útmutatás nélkül is el lehet érni azáltal, hogy jelenleg abban a helyzetben vagyunk, hogy a beavatás elveit a nyilvánosság elé tárhatjuk oly mértékben, ahogyan az például

„Hogyan jutunk a magasabb világok megismeréséhez?” c. könyvemben történt. Aki megkísérel teljes komolysággal végighaladni az élményeken, amiket ebben a könyvben ismertettünk, az a beavatási elvet illetően igen messze juthat el. Az abban előadottnak lelkére történő alkalmazása révén odáig juthat, hogy a szellemi világok léte megismeréssé lesz számára, ami éppúgy megismerés, mint a külső fizikai világ megismerése, – abból az okból kifolyólag, mivel a leírtaknak a saját lélekre történő folytatólagos, lassú és állandó alkalmazása által oda érhet el, hogy a szellemi világok megértésében a nagy ugrást megtehesse. Így most lehetővé vált, magának a beavatás menetének a jellemzése, amelyen át lehet anélkül haladni, hogy – mondjuk úgy – különleges események lépnének fel a lelki életben, amik ezt a lelki életet különleges katasztrófákba és különleges forrongásba taszítanák.

Ennyire lehetséges tehát ma nyilvánosság előtt fejtegetni a magasabb világokba vezető utat. Meg kell persze említeni hogy ma is, ha az ember lényegesen tovább akar jutni, a szellemi világokba való eljutás bizonyos szenvedések, fájdalom, bizonyos egészen különleges élmények elviselésével jár, amik mindenesetre megdöbbentő módon és forradalmasító módon nyúlhatnak bele az ember életébe, és amikhez előzőleg különlegesen éretté kell tenni magunkat. Ezt az egyet még egyszer különösen alá kell húznunk: Azt, amit nyilvánosságra hoztunk, mindenki veszély nélkül végigcsinál-

hatja és vele igen messzire juthat. A magasabb világokba vezető út azonban természetesen sehol sem zárul le, és ha valaki bizonyos határon túljut és az utat tovább is járni akarja, úgy bizonyos érettség tartozik ahhoz, hogy az a lelki élet különleges megrázkódtatásai – nem beteges, hanem a lelki élet abszolút belső megrázkódtatásai – nélkül menjen végbe. Természetesen ezek a megrázkódtatások is elkerülik a lelket, ha a beavatás egész menete a helyes módon zajlik. De ez azonban szükséges, hogy a helyes módon bonyolódjék le.

Tisztában kell lennünk vele, hogy annak a számára, aki, mondhatnánk, ugrást akar tenni a misztériumba, lelki életében lassanként mindennek meg kell változnia. Szinte mindennek meg kell lelki életében változnia. Ha ennek a mássá-válásnak egy előzetes jellemzését akarjuk megejteni, ezt a jellemzést néhány szóval így lehetne megadni: Ami a közönséges lelki élet számára szándéknak, célnak, sőt öncélnak látszik, annak annál, aki a misztériumba akar hatolni, mindennek a magasabb érdekek, magasabb célok számára szolgáló eszközzé kell válnia. A közönséges életben érzékei útján észleli a külvilágot az ember. A külvilágot színekben, formákban, hangokban és más érzéki benyomásokban észleli. Az ember a közönséges életben bizonyos módon ezeknek az érzéki benyomásoknak a világában él. Abban a pillanatban, amikor egy bizonyos fokon elérkeztünk a beavatáshoz, már nem szabad – egész életét tekintve –

a külvilággal szemben egyszerűen úgy helyezkednie, hogy kéket vagy vöröset vagy más színeket él át az ember, hanem abba a helyzetbe kell hoznia magát, hogy a színnek átélését – anélkül, hogy elveszítené – magasabb érdekek, magasabb célok pusztá eszközévé tegye.

Megszokott élete során például egy derűs napon kitekint a világba és az ég kékjét pillantja meg az ember. Az ég kékjének a látványában él. Ha egy meghatározott fokon beavatottá akar válni, abba a helyzetbe kell kerülnie, hogy az ég kékjét nézhesse ugyan, annak azonban számára tökéletesen átlátszóvá kell válnia. Míg egyébként ez „határt” jelent, válhasson átlátszóvá, és az ember azt, amit tulajdonképpen látni akar, az ég kékjén keresztül kell meglátnia. Számára nem létezhet most már határ. Vagy vegyük a rózsát: A külső ránézés számára a rózsza felületeit a vörös szín határolja. A beavatás pillanatában a vörös szín megszűnik határ lenni. Átlátszóvá válik, mögötte pedig megmutatkozik az, amit tulajdonképpen keresünk. A szín nem szűnik meg hatását kifejteni saját természete szerint, mást lát azonban a beavatott, amidőn az ég kékjén tekint keresztül, mást, amidőn a rózsza vörös színén tekint keresztül, mást, amidőn a hajnalpíron néz keresztül és így tovább. Tehát egész meghatározott módon kerül átélésre a szín. A közvetlen rátekintésben azonban átlátszóvá válik, és a léleknek az az ereje, amelyhez az említett edzéssel értünk el, s amely az átlátszósághoz

vezet, távolítja el ezt a szint. Minden érzéki benyomással ez a helyzet. Míg előzőleg azt nyújtják, amiben élünk, ameddig átélésünkkel eljutunk, a beavatást követően pusztá eszközzé lesznek, hogy azt, ami mögöttük áll, élhessük át.

Így van ez például az egész gondolatvilággal. A közönséges életben gondolkodik az ember. Kérem, hogy ezt itt ne értsék valamiféleképp félre. Ha megfelelő értelemben vetik össze egyéb ismertetésekkel, meglátják majd az összhangot azokkal; azonban az is érvényes, s mondhatjuk azt is: A beavatás meghatározott fokától kezdve a szó közönséges értelmében megszűnik a gondolkodás az ember számára. Nem mint-ha valaha is juthatna arra – beavatottként arra juthatna – az ember, hogy a gondolkodást jelentőség nélkül valónak tartsa, hanem abból, ami előzőleg az emberi lélek érdeke és célja volt, pusztá eszközzé kell válnia. Ez azt jelenti, hogy a beavatott új világot él át. Hogy átélhesse, azokon az egyéb dolgokon kívül, amelyekről beszélünk még majd, arra is szüksége van, hogy a fizikai sík közönséges gondolkodásának álláspontjáról is kimozduljon. Amikor az ember a fizikai síkon él, ítéleteket alkot a dolgokról, a dolgokra vonatkozó felfogásokat, nézeteket teremt magának. A beavatás meghatározott fokától kezdve a dolgokra vonatkozó véleményeknek, ítéleteknek semmiféle jelentősége nincsen, értéktelenek.

Egy megjegyzést kell tennem itt, mivel a lelki élet olyan régióiról beszélünk, amik annyira eltérők attól, amihez szoktunk, hogy igen könnyen félreértések támadhatnak. Amikor a beavatásnak ezt a fokát, melyet a következő vizsgálódásokhoz jellemeznem kell, elértük, akkor rendesen azt a lehetőséget is meg kell teremteni az ember számára, hogy egyfajta kettős életet élhessen. A közönséges mindennapi lét során ugyanis másként nem is megy, csak úgy, hogy az ember ítélkezik és gondolkodik a dolgokról. A fizikai síkon arra kényszerülünk, hogy ítélkezzünk és gondolkozunk a dolgokon; mivel a legközelebbi, ahol csak hozzáfognak valamihez, arra a meggyőződésre készíti Önöket, hogy a fizikai síkon gondolkozni kell. – Tegyük csak fel, vonaton ülnek, és nem gondolkoznának; akkor azon az állomáson, ahol le kellene szállniuk, ülve maradnának. Ha az ember nem gondolkodik, még azt is megérhetné, hogy antropológusként – aki pedig tagsági igazolványát gondosan meg kellene őrizze –, azt a közönséges élet menete során otthagyná a helyén, amivel pedig a tagsági igazolvány megőrzésére vonatkozó alapelvek ellen vétene. A világ így van tehát berendezve, hogy ítélkezni és gondolkozni kell. Az ítélkezésre és gondolkodásra vonatkozó ezzel az állásponttal azonban nem jutunk el a szellemi világba. Előadódhat azonban mintegy az egyik és a másik álláspontnak valamiféle keveréke: Annyira elfoglalhat a törekvés, hogy a magasabb világokba jussunk, hogy ilyen fele-

dékenység esik meg velünk. Egészében véve azonban maradjon lehetséges ezt a két dolgot elválasztani egymástól: Ítéző képesség, abszolút, egészséges és az élet kötelességeit tekintetbe vevő ítélőképesség a fizikai sík számára; azután pedig tisztában lenni azzal, hogy éppen az, amit a fizikai sík számára ilyen energikusan kifejelesztünk, csak eszköz lehet a magasabb világok számára.

Gondolatok, ideák, ítéletek, mindezek együtt, annak a számára, aki beavatottá akar válni, ugyanaz kell, hogy legyenek, amik például a színek a festő számára. Nem öncélok a számára, hanem arra valók, hogy azt fejezzék ki, amit ki akar a képen fejezni. A közönséges életben a fizikai síkon öncélt jelentenek a gondolatok és ideák; a beavatott számára azokká az eszközökké lesznek, hogy kifejezzék azt, amit a magasabb világokban él át. Erre csak úgy kerülhet sor, ha a vélemények, nézetek és így tovább irányában egy bizonyos lelki diszpozíciót fejleszt ki az ember. Aki még valamilyen előszeretettel tanúsít az egyik, vagy a másik nézet irányában, akinek a számára kedvesebb még, hogy az egyik vagy a másik az igaz, az a beavatás itt körvonalazott fokára nem léphet, hanem csak az, aki a saját véleményeire éppoly keveset ad, mint mások valamiféle véleményére, aki teljesen kész arra, hogy mindenütt kikapcsolja saját véleményét és tisztán tekintsen rá arra, ami előtte áll.

Általában a belső átélés legeslegnehezebb dolgaihoz tartozik, túljutni a „vélekedés” álláspontján, az „álláspontok” álláspontján, az ítélet álláspontján.

Itt még olyasmit is érintünk, ahol annak, aki a magasabb világokba felvezető utat keresi, a más emberekkel való együttélése során bizonyos nehézségei támadhatnak. Aki a magasabb világokba felvezető utat keresi, vagy ezen az úton egy bizonyos fokra már érkezett, az lelki diszpozíciója következtében, amelyet elért, az életben igen-igen sok dologhoz másként viszonyul majd, mint ahogyan az életben egyébként viszonylunk. Mindenekelőtt azt a tulajdonságot mutatja majd, hogy gyorsan felismeri például, hogy az életnek ebben, vagy abban a helyzetében hogyan viselkedjék, milyen magatartást tanúsítson. Ekkor környezete esetleg rákérdez: Miért ezt kell tennünk? Amikor a másik ember álláspontjába képes helyezkedni, biztosan mindig meg tud felelni erre a „miért”-re. Előbb azonban arról a fokról, ahol most áll, amikor mintegy ugrásszerűen mutatkozik meg számára, aminek történnie kell, ténylegesen át kell lépnie a másikhöz, amikor is kényszeríti magát rá, hogy végigcsinálja a közönséges élet gondolatmeneteit, hogy bemutassa, hogyan nyer bizonyítást az, amit egyetlen ugrással tekint át. Ez a távol fekvő, számos közbenső taggal rendelkező életösszefüggések gyors áttekintése az, ami kísérő jelenséggént lép fel az ítélezésen, vélekedésen, az erre vagy arra az álláspontot-elfoglaláson történő túljutáskor.

Továbbá, az, amiért meg kell harcolni, még egyes más, ***benső morális tulajdonsággal*** is összefüggésben van. Estéink során beszélünk majd még ezekről a tulajdonságokról. Most e tulajdonságok egyikére, amelyre gyakran utaltunk már, kell utalnunk. Ez pedig a ***félelem-nélküliség***. Azt ugyanis mindenképpen szem előtt kell tartanunk, hogy azok az élmények, amiknek a körébe lépünk, amikor a lélek teljes élete, amilyen eddig volt, a „célból” az „eszközzé”, mondjuk így, fokozódik le, hogy ezek az élmények egészen mássá lesznek, mint amik előzőleg voltak. Mindenekelőtt tökéletesen új módon élünk át. Valóban egy ismeretlenbe lépünk, és ebbe az ismeretlenbe történő belépés mindig félelemállapotokkal jár. Miután pedig az egész átélés intim módon zajlik a lélek bensejében, a félelemállapotok is a lélek mindenféle belső élményévé válhatnak. Ezért a szellemi világokba felvezető út számára szolgáló előkészületekhez bizonyos félelem-nélküliség elsajátítása is hozzátartozik.

Éppen ezt a félelem-nélküliséget kell megszereznünk, mondjuk, egészen meghatározott meditációk révén. Ezt megtehetjük. Rendszerint azonban nem rendelkezünk a kellő kitartással, azokat a meditációkat illetően, amik éppen szükségesek hozzá. Jó meditáció például, hogy újra meg újra annak a gondolatnak adjuk oda magunkat, hogy „azáltal, hogy tudunk valamely dologról, nem lesz a dolog mássá, mint ami”. Ha például valaki tudná ebben a pillanatban, hogy egy órán belül feltétlenül valami

rossznak kell történnie, és nem volna módja rá, hogy az eseményt megakadályozza, talán szorongásba és ijedtségbe esne. Azonban tudása semmit sem változtat a dolgon! Ezért szorongás és ijedtség teljes értelmetlenség, ha tudunk a dologról. Értelmetlenség, amibe természetesen hajlama révén magától értetődően minden lélek beleesik, egy értelmetlenség, amely a beavatás meghatározott fokán feltétlenül beállana az ember számára, ha a beavatás mindig újra meg újra nem készítene elő a félelemnélküliségre: Változik-e valami is egy dolgon, hogy tudunk róla?

Az a meditáló, aki munkája révén a beavatás bizonyos fokaira emelkedik, egy meghatározott lépcsőfokon igen jelentős megismeréshez jut, ahhoz a megismeréshez, hogy bizonyos vonatkozásban meglehetősen rosszul áll a saját emberi belsőt, a saját emberi lelket illetően. Van itt a tudat küszöbe alatt valami, amit ténylegesen másként akarnánk a magunkénak tudni, ha a közönséges élet ítéleteit tekintjük. Bizonyos vonatkozásban valami ijesztő, valami egészen félelmetes található a tudat küszöbe alatt. És a természetes az volna, ha egy ember, előkészületlenül vezetve saját lelki mélységeihez, ezektől hihetetlenül megijedne. Ezért annak a gondolatnak újra meg újra megismételt meditálásával kell előkészülnünk, hogy a dolgok csak nem változnak meg azáltal, hogy megismerjük őket. Igazából, nem az kelti az ijesztőt a lélek mélységeiben, hogy elébe állunk és megtekintjük. Mindig ott van, akkor is ott van, amikor

az ember nem ismeri meg. Azonban éppen annak a gondolatnak mindig visszatérő meditálásával, hogy a dolgok a megismerés révén nem válnak mássá, üzzük el a félnkség nagy részét, amelyet el kell kergetni.

Már ebből a néhány dologból, amiket felhoztunk, látják, hogy abban a pillanatban, amikor hozzáfogunk, hogy a magasabb világokba lépünk fel, a lélek intellektuális és morális tulajdonságai kapcsolódnak össze. Korunk közönséges külső tudományaihoz tulajdonképpen csak intellektuális tulajdonságokra van szükség. A bátorságot, félelem-nélküliséget ebben az összefüggésben **morális tulajdonságoknak** nevezem. Nélkülük a beavatás bizonyos fokait nem lehet elérni.

Hogy most napkeleti misztériumokról, vagy nyugati misztériumokról beszélünk – bizonyos fokaik azonosak. Ezért bizonyos kifejezéseknek minden misztérium számára megvan a maga jó értelme, olyan kifejezések, amiket úgy kell felfogni, hogy ezt mondjuk: Legelőször minden léleknek, amely a beavatás bizonyos fokát, a misztériumi élet egy bizonyos fokát el akarja érni, azt kell tapasztalnia, amit úgy hívunk, hogy **„a halál élményével érintkezésbe kerülni”**. A második, amiről minden léleknek meg kell tudnia valamit, az **„az elemi világon történő áthaladás”**. A harmadik az, amit az egyiptomi vagy egyéb misztériumokban **„az éjjeli Nap szemlélésé”**-nek

hívtak, egy további pedig, amit **„a felső és alsó Istenekkel való találkozásnak”** nevezzük.

Ezeket az élményeket, mondhatni mindenkinek, aki a beavatás egy meghatározott fokához érkezik, végig kell csinálnia. Abba a helyzetbe kell kerülnie, hogy belső tapasztalásból tudja, hogy mit értenek ezeken a dolgokon és képesnek kell lennie rá, hogy mintegy két világban éljen: az egyik világban, amelyben ma él az ember, a fizikai sík világa és a másik világban, amiben csak akkor élhetünk, ha tudjuk, mit jelent: **„érintkezésbe kerültünk a halállal”**; **„áthaladtunk az elemi világon”**; **„láttuk az éjféli Napot”**; s megvolt **„a felső és alsó Istenekkel való találkozás”**.

A halál közelségébe kerülni! Arról van itt szó, hogy éber állapotában a születés és a halál között az ember, amennyiben tudatosan él, tényleg állandóan mindabban él, amiről pedig épp az imént mondtam Önöknek, hogy le kell győzni, a beavatott számára pusztá eszközzé kell válnia. Kíséreljék csak meg tisztán látni, hogy miben is él a fizikai síkon az ember: Érzéki benyomásaiban és a szokványos lelki élményeiben, ez az, amiben él. Mindennek pusztá eszközzé kell válnia, amint az ember a misztériumi létbe lép. De mi marad meg abból, aminek a közönséges életben érzi magát az ember? Semmi sem marad meg. Minden másodrangú lényegiségre süllyed alá. Min-

dazt tehát, amit az ember bensőleg és azután természetesen külsőleg is él át a közösséges életben, le kell vetkőznie.

Tehát gondolják csak: A kék égboltozat átlátszóvá válik, megszűnik, nincs többé, az összes határ, amit a színek alkotnak a dolgok felületén, megszűnik, nincsen többé, megszűnnek a fizikai világ hangjai, nincsenek többé, amit a tapintóérzék él át, megszűnik, nincsen többé. Kérném azonban, vegyék figyelembe, hogy mindez élménnyé válik! Az az érzés például, hogy szilárd talajon állunk lábainkkal, ami nem más, mint a tapintóérzék egy kifejezése, megszűnik, és az ember úgy valahogyan érez, mintha elhúzták volna alóla a talajt és ő semmin sem állana. Most azonban sem fel, sem le nem képes mozogni. És minden benyomással ez a helyzet. Röviden, mindaz, amit a fizikai test közvetít számunkra – és mindaz, amit az ember normális élete során ébredés és elalvás között él át, a fizikai test közvetíti –, mindez abbamarad. Mindenképpen beáll az, ami elől közösséges életében az ember védve van, az az állapot, ami akkor állana be, ha valaki hirtelen, mialatt alszik, anélkül, hogy a fizikai testben ébredne fel, válna tudatossá. Nem mondhatják, hogy az ember már az álomban, közösséges fizikai létében hasonló állapotot ért volna el. Nem, az álom bizonyos módon fizikain kívüli élmény ugyan, amely az átélés intenzitását ugyanakkor annyira lefogja, hogy az ember nem jut annak tudatára, hogy mindenfajta fizikai átélésen kívül van.

A tudatnak ezt az intenzitását – „minden fizikai átélésen kívül állasz” – tulajdonképpen csak a beavatás hozza létre. Ez annyit jelent, hogy a magasabb világokba történő felemelkedés során érkezik csak el az a pillanat, amikor a maga fizikai testével áll szemben az ember, melynek kezeit mozgatni képes az ébrenlét során, melynek lábaival lépkedhet, melynek térdeit hajlíthatja, melynek szemhéjait mozgathatja fel és le, stb., mialatt most az egész fizikai testet úgy érzi, mintha elmeredett volna, mintha lehetetlen volna szemhéjakat mozgatni, a kezeket használni, a lábakat mozgatni és így tovább. Továbbá beáll a pillanat, amikor az ember tudja: Vannak szemek ebben a fizikai testben, most azonban nem szolgálnak arra, hogy lássanak is valamit. Egyik részről minden-minden átlátszóvá lesz, másfelől teljesen megszűnik annak a lehetősége, hogy azokkal a közönséges eszközökkel, amikkel eddig rendelkezünk, egyáltalán hozzáférjünk ezekhez a dolgokhoz.

Kíséreljék meg ezt a szó közönséges értelmében vett ellentmondó jelleget megragadni. Ha előkészítjük magunkat rá, hogy eljussunk eddig a pontig, akkor eljutunk oda, hogy minden – úgymond – átlátszóvá válik, hogy az ember minden dolog mögé lát. Abban a pillanatban azonban, amidőn elkezdődik például, hogy a kék mennybolt átlátszóvá lesz, a szem számára egyáltalán megszűnik az a lehetősége, hogy a kék égboltot lássa. Ez azt jelenti, hogy a misztériumi lét első pillanata abban áll, hogy

addig a pontig érkezünk el, amikor az érzéki szemléletet és a gondolkodást is legyőzzük; amit azonban el kell érni ezzel, azt ebben a pillanatban egyidejűleg elveszik az embertől. Átküzdötte tehát magát addig a pillanatig, amikor valami egészen újat ajándékoznak neki, éppen eléri az ember azt a pillanatot, amidőn a szeme elé kellene kerülnie ennek az újnak, – ebben a pillanatban azonban el is veszik előle azt! Nem is tud ekkor egyebet, mint: Átküzdöttem magad, úgyszólván magasabb világokkal nézel szembe, és most az a pillanat is itt van, amidőn elvonják előled azokat.

Képzeljék csak el ezt az élményt maguknak, akkor előttük áll a pillanat, amit minden idők misztériumi életében „**A halál kapujához való közeledésnek**” hívnak. Ekkor ugyanis tudják, hogy mit jelent: Elvonják tőled a világot, ami annyit jelent, valamennyi benyomás világát. És az ember tudja, hogy ebben a pillanatban nem is más, csak ezek a benyomások, mivel alapjában véve nem is létezik egyéb, mint ezek az élmények, mint belső benyomások. Abban a pillanatban, amikor az ember elalszik – amidőn minden benyomást elvonnak előle –, a normális életben is a tudattalanságba kerül, ami azt jelenti, hogy él a benyomásaiban. A közönséges életnek ezeket a benyomásait most legyőzi, tudja, hogy odáig érkezett, hogy valamennyi dolgon keresztüljárhat; azonban egy új világot vonnak el tőle ebben a pillanatban. Erről a pontról

még pontosabban is kell beszélnünk, egyelőre csak még világosabbá akarjuk tenni, mit is értünk a jelzett kifejezések alatt.

A szükséges megállással szemben, a szükségszerű tovább nem-jutás ellenében más segítség nem létezik, mint bensőnk kiképzését – még mielőtt ehhez a ponthoz érnénk addig a pontig folytatni, hogy magunkkal vihessük azt az egyetlent, amit azon a ponton, ameddig eljutottunk, egyáltalán át lehet vinni. Eddig a pontig kell elérkezni, amikor tulajdonképpen a külvilág összes erejét megtagadja tőle, és saját bensőjében kellett odáig eljutnia, hogy ebben a pillanatban önbizalmának, magabiztosságának és szellem-jelenlétének és más benső erőneinek – „erények” most derekasságot jelentenek – edzése révén belső erő, belső energia álljon rendelkezésére, úgyhogy abban a pillanatban, amikor valakitől elvonják a világot, a belső energiának egy többlete álljon rendelkezésére. Ez azonban ebben a pillanatban egy igen jelentős élményt, egy rendkívüli mértékben jelentékeny élményt feltételez.

Képzeljék el, hogy addig a határig érkezünk, ameddig keresztüldolgoztuk magunkat, amikor a világ átlátszóvá válik. Ekkor elvonják azt az ember elől. Most semmit sem mentettünk ki, semmi mást nem menthettünk ki, mint egy bizonyos belső erőt, azáltal, hogy önbizalmat, a szellemjelenlétet, félelem-nélküliséget és hasonló belső tulajdonságainkat gyakorlatoztattuk. Ezáltal érni el ahhoz a jelentős élményhez

– ez épp egy közvetlenül odatolakodó élmény: Hiszen egyedül vagy a világban! Hiszen teljesen egyedül vagy a világban! – És ez az élmény, amit képtelen vagyok másként, mint ezekkel a szavakkal körülírni: Hiszen egymagad vagy az egész világ! ez egyre nagyobb és nagyobb lesz. Ez egyre erősebbé és erősebbé lesz, egyre átfogóbbá és átfogóbbá válik. És ez a sajátos, hogy ebből az egy élményből kifolyólag a lélekben egy teljesen új világ támadhat, és kell is létrejönnie a beavatottnál. Ezt érezni: Egy olyan határhoz ért el, amelyen a semmivel állt szemben, a maga számára azonban egy bizonyos erőt hozott magával. Kezdetben talán meglehetősen csekély ez, azonban egyre nagyobb és nagyobb lesz, minden irányba kiterjed. Kezdünk belejutni az egész világba, a teljes világgal hatni át magunkat és minél jobban hatjuk át a világot saját lényiségünkkel, annál inkább jelenik meg az mindig másként számunkra. Azt az erőt, amit hozott valaki magával, az egyik vagy a másik irány felé nyújtja ki: Aszerint, ahogyan kinyújtják, mást és mást él át. Előszörre azonban, azt amit itt él át, azért találja borzalmasnak, mivel az átélésben, ami itt osztályrésze lehet, kétféle teljesen hiányzik, kétféle is, aminek hiányzását a megismerés meghatározott fokán azért nem érezni borzalmasnak, mielőtt tudatosan élük azt át, mivel a fizikai sík közönséges átélésében mindig itt van, és mivel tulajdonképpen egy képzethez akkor jutni róla, amikor nincs többé jelen.

Az egyik, ami megszűnik: a materialitás felé, a fizikai materialitás felé irányuló mindennemű érzés. Minden matéria-lét mintha a határozatlan semmibe tűnt volna, nincs többé. Az az érzés, hogy valami keményre találunk, vagy akár olyan puhára, mint a víz, vagy amilyen a levegő, röviden az az érzés, hogy anyaggal vagyunk körülveve, megszűnik, nincsen. A dolgoknak csak a *tulajdonságaival*, de nem a dolgokkal van dolgunk. A nehéz, fizikai, sűrű testekből a sűrűség marad csak meg, nem azonban a szubsztancialitás; a folyékony testekből csak a „folyékony-lét”, nem azonban a szubsztancialitás, a víz vagy a folyékony; a levegőből csak a minden irányban való szétterjedni akarás, a szubsztancialitás azonban nem marad meg. A tárgyak tulajdonságaiba nőünk bele, az az érzésünk azonban, hogy csak a tulajdonságokba nőünk bele, hogy a tárgyak eltűnnek számunkra, hogy minden materialitás megszűnik. Ez az egyik, ami megszűnik.

A másik, ami az átélésnek azon a fokán, melyről most szólunk, véget ér, minden összefüggés azzal, amit a közönséges fizikai életben érzéki észleletnek hívunk. Ez már az eddigi tárgyalásból is kitűnik. Semmi nem tesz benyomást valakire, hanem magunk vagyunk minden.

A benyomás, amely még létezik, legfeljebb az „idő”-é: Most „nem vagy még” valami, és „bizonyos idő múltával” – az vagy –. Az, azonban, hogy hozzánk képest

kívülről létezzenek tárgyak, amik egy másik helyen lennének és benyomást tennének ránk, nem létezik. Vagy magunk vagyunk valami, avagy egyáltalán semmi sincsen. Mindazzá, ami élénk kerül, magunk válunk; letűnünk benne, eggyé leszünk vele és végül akkorákká válunk, mint a kinek-kinek rendelkezésére álló világ, eggyé leszünk vele.

Azt vázolom, ami élmény. Ez az, amit a misztériumi helyeken szokásosan az *elemi világ átélésének* neveztek. Kijutottunk ugyan a pusztán *halállal való érintkezésből*, azonban az egész világgal, amely rendelkezésünkre áll, mondhatni egyöntetű egységet alkotunk.

Most pedig kétféle lehetőség is van. Vagy jó volt az előkészítés, vagy sem. Ha jó volt, akkor a most beavatásra várónak, ha bizonyos fokig szétáradt a világra, oda kell eljutnia, hogy marad még ereje. Ha ez az eset – láthatják, ma valamelyest eltérő nézőpontból vázolom a dolgokat, amiket többször is leírtam, most azonban éppen erre a másik szempontra van szükség –, hogy bizonyos energiák, melyeket előzőleg meglehetősen mértékben fejlesztett ki, megvannak még, úgy most a következő élménnyel találkozunk.

Mialatt egyébként a közönséges világban van egy tárgy az embernek és vele szembenáll, rátekint, és a tárgy bizonyos benyomást tesz szemeire, úgyhogy ezután tud már valamit a tárgyról, úgy ez, a beavatásnak ettől a pontjától kezdve, amelyet épp az előbb tárgyaltunk, nem esik meg többé. Ugyanis nem a megszokott világ megismétléséről van szó, – hogy valakivel úgy jönnének szembe a dolgok, mint a fizikai világ dolgai, amiket csak nem láttunk előzőleg –, hanem most egy bizonyos ponttól kezdve még rendelkeznie kell olyan erőkkal, amiket még ezenfelül képes kiárasztani magából. Miután tehát elegendő erőt használtunk fel arra, hogy a világgal eggyé váljunk, rendelkezünk kell még erőkkal, hogy erőket szöjünk magunkból, ahogyan a pók szövi magából a hálóját. Látják, hogy a misztériumi élet folyamatai megmutatják, mennyire alapvető, hogy a lelki élet erős belső energiáit fejlesszük; ugyanis erős késletet igényel, hogy mindez lejátszódhassék.

Ekkor a következő történhet: Nincsen természetesen fizikai szemünk, ezek ugyanis a fizikai testhez tartoznak, amelyből régén kijöttünk. Azáltal azonban, hogy kiárasztottunk magunkból valamit és továbbra is képesek vagyunk erre, ahogyan a pók szövi hálóját magából; mintegy szervek képződnek, és megfigyelhető: Azzal, amit most szövének, valami teljesen új lép fel. Olyan dolgok állnak elénk s olyan módon, amit talán azzal lehetne összehasonlítani, hogy, mintha pl. nem itt volna az órák és

ott a szemeim, hanem mintha a szem sugarat bocsátana ki magából, amely önmagát órává lenne képes alakítani, úgyhogy az óra a szem tevékenysége révén állna ott. Itt azonban nem egy szubjektív világ kiépítéséről vagy teremtéséről van szó, hanem arról, hogy mintegy lelki szubsztanciát szövünk ki magunkból. És a magasabb világoknak, amikbe beleéljük magunkat, ezt a kerülőutat kell választaniok, hogy odaléphessünk eléjük és megismerhessük őket. Előbb saját lelki szubsztanciánkon, amit rendelkezésükre bocsátottunk, kell átbújniok.

A fizikai világban a dolgok közreműködésünk nélkül állanak elénk. A magasabb világokban semmi sem áll elénk, ha előbb nem bocsátjuk rendelkezésre számukra saját lelki szubsztanciánkat. Ezért annyira nehéz ezen a ponton szubjektívet és objektívet megkülönböztetni. Teljesen szubjektívnek kell ugyanis lennie annak; amit lelki szubsztanciánkból szövünk; teljesen objektívnek kell lennie azonban annak, ami csak felhasználja a szövöttet, hogy észlelésre kerüljön a sor.

Mindezeket a dolgokat azért adtam elő, mert ezáltal bizonyos érzést sajátíthatnak el, egy érzést, hogy a misztériumokban minden edzés elsősorban a lélek energiáinak növelésében állt. Ez volt az, ami a lényegét alkotta: a lelket erőssé, erőteljessé, energikussá tenni. A beavatásra várónak eleve le kellett tennie arról, hogy a magasabb világok tárgyait és lényiségeit mintegy ezüstitálcán nyújtják. A magasabb világok

minden egyes részéhez előbb fejlődéssel kellett eljutnia. Semmit sem erőfeszítés nélkül, egyáltalán semmit sem erőfeszítés nélkül! Így áll ez mindazzal, amit individuálisan kell a magasabb világokban elérni, így van ez mindazzal, amit az emberiség-fejlődés fokozataiban a magasabb világok vonatkozásában kell elérnünk.

Tegyük fel, hogy valamilyen lényiségnek, például a Mózes individualitásának, hogy spirituális erejével gyakorolhasson hatást, be kell az emberiség-fejlődés menetébe tagolódnia. Gyerekes volna úgy elképzelni a dolgot, hogy semmi másnak nem kellett hát történnie, csak, hogy az emberiség-fejlődés menjen a maga útján és az ég az emberiség-fejlődésnek valamilyen pontján küldje most el a Mózeszt: Nos, itt a Mózes, az emberek tudják, hogy Mózes az, és el kell csak végezniök, amit megtettek, amikor eljött Mózes. Ha Mózeszt ilyen módon küldték volna valahova, annak semmi más következménye nem lett volna, csak az, hogy azok, akik Mózes körül voltak, semmit sem tudtak volna arról, hogy a „Mózes” volt. Nem az volt a lényeg, hogy ez, vagy az a külső személyiség ott állt, hanem, hogy az emberek egy csoportja meg tudta ítélni, milyen spiritualitás élt a szóban forgó emberben. És ezeknek az embereknek nem is kellett volna előadni, hogy ez Mózes, vagy ez meg ez, hanem csak arra lett volna szükség, hogy lelkeiket megfelelően készítsék elő: akkor azok a lelkek,

anélkül, hogy megmondták volna nekik, hogy ez vagy az a Mózes, tudták volna: ez a szóban forgó szellemi lényiség, amelyet ilyennek meg amolyannak kell tekinteni.

Ez tehát, amit feltételezünk: hogy a magasabb világokba felvezető út egy energizálással kapcsolódik, a belső lelkierők megerősödésével, és, hogy semmi nem adható meg – hogy úgy mondjuk – csak kívülről, hanem minden az ember benső életének fokozásával érhető csak el, ugyanis az azokba a világokba vezető küszöb, amiket az ember a halál és egy új születés között is végigjár, csak azáltal léphető át. – Ez az, amit ma egyelőre bevezetőként akartam elmondani. Holnap azzal szeretnénk folytatni, hogy előbb leírjuk, milyenek a halál és az új születés közti világok, továbbá mennyiben vált szükségessé és fontossá a misztériumi élet révén, hogy már fizikai élete során jusson valami az embernek abból, ami ezeknek a világoknak az ismeretét jelenti.

II.

Spirituális erők és lények tapasztalása. Az éjjeli Nap

Berlin, 1913. február 4.

Az, amit tegnap mondtunk el, bizonyára megmutatta, hogy a magasabb, a szellemi világokba történő feljutás attól függ, hogy az ember a lelkiélet belső erőit megerősíti, úgy, hogy gyakorlatai révén, amikbe a magasabb világokba való feljutás céljából fog, olyan erőket fejleszt a lélekben, amik tényleg messze meghaladják azt, amit ilyen erők vonatkozásában a közönséges élet igényel. Azt, hogy az embernek lelki erői bizonyos mértékű megerősítéséhez el kell jutnia, hogy belsőleg élhessen át, hogy belső mozgékonyaságra tegyen szert – erre már az is utalhat, hogy az ember lelke, amikor közönséges életében fizikai testétől függetlenné válik, tehát az alvás során, mindjárt tudat-nélküliségbe is esik. Ez annyit jelent, hogy normális élete során nincs elég ereje, hogy akkor, amikor a fizikai test és az étertest nem segítenek neki, ténylegesen tudatot, belső mozgékonyaságot fejtsen ki amikor, miként az alvás során, fizikai testétől és étertestétől függetlenül kell élnie.

Abba, ami a közönséges alvás során a fizikai testtől és az étertesttől függetlenné válik, a meditáció, koncentráció, kontempláció gyakorlatainak kell azokat az erőket beledolgozniok, amik az Én és az asztráltest tudattal történő átvilágításhoz vezetnek, úgyhogy ezek a fizikai testtől és az étertesttől függetlenül juthatnak átéléshez, tapasztaláshoz. Amit az ember lelkének erői tekintetében fejleszt ki, amelyek a közönséges életbelieknél erősebbek, ez az, ami képessé teszi rá, hogy elérje, amit tegnap az előadás során fejtettünk ki: miután – mondhatni – a semmivel állt szemben, egy új világba lépjen, melyet azáltal képes átélni, hogy – ahogyan a pók fonja hálóját magából lelkének szellemi-szubsztanciájú tartalmát a távokba önti és abba, amit kiönt, veszi fel a szellemi világokat, amik azután elébe kerülnek. Így, miután ezen a módon elhagyta a közönséges fizikai érzéki világot, egy szakadék szélén álláson ment át – ilyen ugyanis, amidőn a semmi előtt érezzük magunkat –, egy új világ területén találja magát. És ebben az új világban nem csak mást él át, de egészen eltérő módon is, eltérően attól, ahogyan a fizikai-érzéki világban élt át. A fizikai sík jól ismert élményéből indulhatunk ki. Azok a tények, amik természeti törvényeknek vannak alávetve és mindaz, ami a morális törvényeknek van alávetve, a fizikai síkon az ember számára valójában a történésnek két egymástól teljesen elválasztott területeként lépnek fel.

Ha a közönséges fizikai létben pillantásunkat a természeti törtézésre vetjük, akkor is, ha magához az állatvilághoz emelkedünk, mindig tudatában vagyunk annak, hogy ekkor természeti törvényeket, a törtézésnek pusztán természeti törvényeit keresünk, hogy tulajdonképpen morális mércét nem alkalmazhatunk. Nem kérdezzük például, hogy egy hegyi-kristály miért éppen ezen a módon lép szemünk elé, hogy egy hatoldalú oszlopot látunk, amit két hatoldalú piramis zár le, s nem azt kérdezzük, miért tevődik úgy össze ez az ásványi szubsztancia, hogy ez a kristályalak jön létre. Nem kérdezzük másként, csak úgy, hogy válaszként egy természeti törvényre számítunk. Nem úgy kérdezzük: Mi jót követett el a hegyi-kristály, hogy épp hegyi-kristállyá lett? Nem azt kérdezzük: Milyen beállítottságú a hegyi-kristály? Az ásványvilágra nem alkalmazzuk a morális törvényszerűséget, sem a növényvilágra és legfeljebb csak kissé átvitt értelemben – és itt megjegyeznénk, hogy modern, darwinisztikus beállítottságúak szimpátiái szerint – alkalmazunk az állatvilágra is morális fogalmakat. Ami azonban az állatvilágnál is elsődlegesen érdekel, az a természeti törvényszerűség.

Amidőn az emberi nemhez emelkedünk, indítva érezzük magunkat rá, hogy az embert már a jóakarat, a szeretet és hasonló mértéke szerint ítéljük meg. Ahogyan mondtuk, amennyiben a fizikai világban állunk, a tényeket külön, mintegy a termé-

szeti történés hálójába ágyazottaknak tekintjük és az emberi cselekedeteket és lelki diszpozíciókat, amiknek a megítélését morális törvények szerint szabjuk meg, és a fizikai sík megítélése számára valóban nem járunk el helyesen, ha ezt a két tényt sorozatot összekeverjük. Az ember rászokik így arra, amennyiben a fizikai síkon él, hogy a világot e kétféle mód alapján ítélje meg. Épp ezért nem egészen könnyű, hogy – mondhatjuk úgy – átugorva a semmi szakadékát menni át a szellemi világba, ahol teljesen más megítélés szükséges: ahol tényleg nincs elválasztva valami, amit természeti törvényeknek lehetne nevezni, hasonló módon, mint a természeti történés a fizikai síkon egy pusztán morális történetről, ahogyan az ugyancsak egyedül a fizikai síkon található. Ezért kell megszokni, ha elértük azt a pontot, amelyről tegnap szoltunk, azt, ami történik, hasonlóan megítélni, mint ahogyan természeti tényeket ítélünk meg, azonban úgy is, ahogyan morális tényeket ítélünk meg a fizikai világban. A morális világ és a fizikai törvényszerűség – ez alatt azonban most nem a fizikai világban meglévő természeti törvényszerűség mintája szerinti „törvényszerűségeket” értünk –, tehát a természeti törvények világa és a morális törvényszerűség világa egymásba megy át, amidőn ebbe a szellemi világba lépünk.

Ez például azonnal meg is mutatkozik, amint maga előtt találja az ember azt a birodalmat, amelyet a halál és egy úgy születés között él át. A látó ott azokkal a lelkek-

kel találkozhat – és találkozik is, ha komolyan olyan messze jutott, ahogyan arra tegnap utaltunk –, akik, miután áthaladtak a halál kapuján, a halál és egy új születés között folytatják fejlődésüket. Ekkor megismerjük ezeknek a lelkeknek az átélismódját, azonban teljesen eltérő gondolati szokásokat kell felvenni, ha meg akarjuk ítélni, mit is élnek át ezek a lelkek. Világítsuk ezt meg néhány példával.

Találunk itt olyan lelkeket, akiknek a halál és az új születés között bizonyos ideig meglehetősen súlyos életkörülményeken kell áthaladniuk. Látóként mindjárt az a benyomásunk támad, hogy ezek a lelkek – a lelkek egy bizonyos kategóriája – a szellemi világban meglehetősen félelmetes szellemi lényiségek szolgálivá váltak, és, hogy ők maguk ítélték halálukat megelőző életük által el magukat erre a munkára, amelynél tényleg félelmetes szellemek szolgálói. Látóként lassanként dolgozza bele magát az ember abba, hogy e lelkek nehéz sorsát megértse, mégpedig a következő módon dolgozza bele ebbe magát. Intimebben képezi ki magában a gondolatot, ahogyan az ember a születéstől a halálig fizikai életében él, ahogyan – szellemtudományi előadásaink során erre gyakran mutattunk rá – az átélés benső törvényszerűsége által idézi elő az úgynevezett természetszerű vagy természetes halált, amikor az ember öreg korában mintegy kimerítette életerőit. Erről a halálról most nem kívánunk beszélni. Léteznek azonban egyéb halálok is.

Vannak olyan halálesetek is, amik élete virágában külső szerencsétlenség, vagy betegség által ragadják el az embert. Nem valamennyien halunk akkor meg, amikor életünk mértéke kitelt. Az emberek minden életkorban meghalnak, s fel kell tennünk a kérdést: Honnan valók azok az erők, amelyek e különböző életkorbeli halálok alapjául szolgálnak? Megértjük, hogy az embernek, amikor életének mértéke kitelt, meg kell halnia. Már gyakran láttuk, hogy milyen módon motiválódik ez szellemi világokból. De minden, ami a fizikai világban történik, szellemi világok-beli befolyások révén történik. Azok a halálok is, amelyek bizonyos értelemben idő előtt állanak be, szellemi világbeli befolyások által történnek; ez azt jelenti, hogy a szellemi világ erői és lényiségei rendezik így.

A fizikai világban még valami mást is észreveszünk, amire – amennyiben a halál és az új születés közötti időt meg akarjuk érteni – rá kell irányítani figyelmünket. A fizikai világot ekkor betegségektől, járványoktól sújtottnak látjuk, a régebbi időkben ezt a fizikai világot azoktól a járványoktól sújtottnak látjuk, amiket meglehetősen jól ismerünk. A régebbi európai népességbeli pusztító járványokat kell csak végigkísérni, amikor a pestis, kolera és hasonlók vonultak országokon át. Ebben a jelenlegi korban ilyen dolgok vonatkozásában – ezt a kifejezést alkalmazhatjuk – még viszonylag szerencsések vagyunk. Csakhogy bizonyos járványok már előkészülőben

vannak, amikre előadásainkban felhívtuk már figyelmüket. Látjuk tehát a mintegy idő előtt beálló halált végig vonulni a Földön, és betegségeket és járványokat látunk átvonulni a Földön. És a látó olyan lelkeket lát, kik a halál és egy új születés között élnek, azokat a szellemeket segítve, amelyek az érzékfeletti világokból az érzéki világba hozzák azokat az erőket, amik járványokat, betegségeket keltenek, amik, mondhatjuk így, idő előtti halálokat hoznak. A félelmetes benyomások közé tartozik, azokat az emberi lelkeket észlelni a halál és egy új születés közötti életüknek bizonyos időszakában, akik a betegség és halál rossz szellemeinek szolgálivá váltak, és akik önmagukat ítélték arra, hogy a betegség és halál rossz szellemeinek ilyen szolgálivá váljanak.

Amikor megkíséreljük, hogy ilyen embereknek az életébe tekintsünk azt az időt megelőzően, amikor a halál kapuját átlépték, akkor azoknál az embereknél, kik az imént említett sorsot készítették elő maguknak, mindig azt találjuk, hogy a fizikai síkon hiányzott bennük a lelkiismeretesség, a felelősségérzet híjával voltak. Állandó törvény ez, mely a látó szeme elé tárul, hogy olyan lelkek, kik a halál kapuján áthaladnak, és akik előzőleg lelkiismeretlen belső alapokkal rendelkeztek vagy a lelkiismeretlenségben éltek, a halál és az új születés között bizonyos időre azok szolgálivá teszik önmagukat, akiknek járványok, betegségek és idő előtti halálok fizikai-érzéki

világba történő bevitelénél kell közreműködniök. Természetyszerű történetét látunk itt, aminek alávetettek ezek a lelkek, és amiről nem mondhatjuk el, hogy olyan, mint egy kristályosítás vagy két rugalmas golyó ütközése, vagy hasonló, s független mindenmű morális hibától; hanem azon, ami itt történik, amit ezek a lelket tárnak elénk, látjuk, ahogyan a magasabb világokban az, ami természeti törvényszerűségként hat a magasabb világokban, elkeveredik a morális világrenddel. Az, hogy a dolgok hogyan folynak le magasabb világokban, azoktól a lényiségektől, akikkel az egyik, vagy a másik történik, függ a szerint, ahogyan ezek morális értelemben a világba illeszkedtek.

Avagy, hogy másik példával szolgáljunk, rátekinthetünk arra is, amit a látó tanul meg, amennyiben egy az emberek között igen elterjedt tulajdonságra szegezi tekintetét: Ez pedig az, amit kényelem-hajhászatnak, kényelemszeretetnek nevezhetünk. Kényelmesség, kényelem-hajhászat tényleg sokkal elterjedtebb tulajdonság, mint ahogyan közönségesen hisszük. Sokkal többet, mint gondolnák, tesznek kényelmességből az emberek. Kényelmesek gondolkodásukban az emberek, kényelmesek külső cselekvésükben és viselkedésükben. És kényelmesnek mutatkoznak nevezetesen, amidőn gondolkodásukban, vagy cselekvésükben és magatartásukban valamit is változtatniuk kellene. Ha lelkük legbensőbb részében nem volnának annyira kényelme-

sek az emberek, nem történt volna meg annyira gyakran, hogy amikor azzal a követelménnyel találkoztak, hogy ilyen vagy amolyan dolog vonatkozásában előről, újratanuljanak, annyira berzenkedtek volna tőle. Berzenkedtek, mivel kényelmetlen valamilyen dolog vonatkozásában előről újratanulni. Hiszen kényelmetlen volt, miután annyi ideig úgy gondolták, hogy a Föld nyugalomban van és a Nap és az égbolt körülötte forognak, majd Kopernikuszról hirtelen a Föld mozgásáról hallani, és újratanulni! Kényelmetlen dolog volt ez, hogy mintha valakinek – legalábbis elméletileg – kihúzták volna a talajt a lába alól. És mindaz, ami annakidején ez ellen az új gondolat ellen lázongott, a gondolkodásbeli kényelem-hajhászatból, a kényelem szeretetéből fakadt, mivel minden át-tanulás kényelmetlen. Csak a legeslegköznapibb életet nézzük, és a kényelmességnek ez az „erénye”, – amely természetesen egy „ellen-erény” – széles körben tapasztalható. Az újabb időkben egy mégis kis sejtelmünk támadhatott a kényelmesség hallatlanul kiterjedt voltáról. Ezt a következőkből vehetjük észre.

Sok közgazdasági elmélet létezik. Nem akarok ezekről szólni most, létezik azonban például egy olyan közgazdasági elmélet, amelyet ma ugyan több ponton is elhagytak már, egyszer azonban nagy szerepet játszott, s amely arra épült, hogy minden ember alapján véve igyekszik szabadon versengeni a javak és hasonlók cseréjében

és, hogy a társadalmi együttélés számára tulajdonképpen az a mód lenne a legjobb, ha tökéletesen szabad konkurencia alakulna ki. Más, jobbára szocialista elméletek léptek ezután fel. A legutóbbi idők során azonban néhány közgazdász arra mutatott rá, hogy minden ilyen elmélettel mégiscsak igen egyoldalúan járunk el. Az ugyanis, ami a világban a javak cseréje, a társadalmi együttélés során történik, sokkal inkább, mint a konkurencia törvénynek, vagy annak a törvénynek, hogy haladni akarunk, sőt, még a tudatos egoizmus törvényénél is jobban – a kényelmesség törvényének engedelmeskedik! Még a közgazdaságba is bevonul tehát a kényelmesség törvényének ismerete. El kell ismerni, hogy még egy ilyen területen is végre ésszerűvé válik az ember és olyasmire tesz figyelmessé, ami itt van, és amit akkor hanyagolnak csak el, ha az élet vonatkozásában struccpolitikát folytatunk.

Általános az emberek között, szélteében elterjedt tulajdonság a kényelmesség. És amikor azokat a lelkeket, amelyek összekapcsolódtak vele, a halál után követjük, azt látjuk, amint a kényelmesség utáni vágy a halál után is folytatódik, és ahogyan az embernek mint valami tartományban kell élnie, ahol a halál és az új születés között egy bizonyos időt azzal kell eltöltenie, hogy a kényelmesség folytán, ennek a kényelmességnek a következményeként, mint lélek, az Ellenző Isten vagy Istenek szolgálójává válik, azokénak az Isteneknek, amelyek a megfelelő akadályokat állítják a

fejlődés útjába. És ezek megint csak azok a szellemek akik Ariman főhatalma alatt állanak. Arimannak különböző dolgok képezik feladatát, többek közt az is, hogy a szellemi világból a fizikai világba vezeti be azokat az erőket, amik a fizikai életben az ellenállásokat idézik elő. Így tehát egyrésztől kényelmesek az emberek, másik oldalon pedig a kényelmes emberek élete olyannak bizonyul, hogy, amidőn ilyesmit akarunk tenni, megint csak egy általános világtörvény ellen vétünk. Az ellenzések itt vannak mindenütt, ha nem is abban a groteszk formában, amelyben egyszer egy német költő és esztéta jellemezte őket. A legesletragikusabb alakban vannak azonban jelen. Egy német költő az úgynevezett „tárgyak bosszúja”-nak jellemezte őket. Ez a „tárgyak bosszúja” például akkor lép színtérre, amikor a prédikátor a szószéken áll és hallatlan hosszú tirádát mond el; ekkor egy légy ül az orrára – és szörnyen prüszköl-nie kell. Ez a „tárgyak bosszúja”. Tulajdonképpen azonban igazából akkor ugrik elő, ha olyan emberek, akik ebben a vonatkozásban szerencsétlenek, folyvást ezeknek a „tárgyak bosszúja”-nak vannak kitéve. **Friedrich Theodor Vischer** írt egyszer egy regényt, amiben valaki folytonosan ennek a „tárgyak bosszúja”-nak volt kitéve.

Valóságban azonban ezek a dolgok a groteszk alaktól egészen a tragikusig terjednek. Minden ellenállást azonban a szellemi világból irányítanak, és az Akadályozók ura pedig Ariman. Azáltal pedig, hogy a lelkek kényelemszeretők, a halál és az új

születés között bizonyos időre Ariman szolgálivá teszik magukat. Egészében véve nem annyira félelmetes a kényelmes élet büntetéseit végignézni, mint azt amikor a lelkeknek a betegség és halál szellemei alá nyomottságban kell élniök. Azonban mégis létezik egy fogalom arról, ahogyan a moralitás és természeti szükségszerűség keveredik egymással, amint feljutunk a magasabb világokba.

Ezek az élmények azok amiket végigcsinál, ha ahhoz a ponthoz ér az ember, amelyet tegnap jellemeztünk. Ezeket az élményeket pedig végig kell járnia, hogy más, szükséges körülményt is átélhessen – meglátjuk majd, miért szükségesek –, hogy a magasabb átélés vonatkozásában továbbjusson az ember. A magasabb világokba történő felemelkedés menete nem olyan, hogy kijelentjük: Ma megkezdted és utána majd lépcsőzetesen haladsz fel a magasabb világokba történő felemelkedésed során, – hanem annak a számára aki beavatottá akar lenni, a külső élet cselekedetei és tényei között az a külső történés számára mintegy észrevétlenül megy végbe. Szakszosan jut ugyan fel a magasabb világokba az ember, a dolog azonban úgy áll, hogy a magasabb világokban való ebből a benne-állásból ismét kilép és a közönséges világban él. A szellemi világokban való átélésből azonban valamit a fizikai világba hoz be az ember. Amikor beavatottá lett valaki, akkor annak ellenére, hogy beavatottá lett,

látja magát, amint a fizikai világban jár-kel, azonban más érzésekkel és érzületekkel áthatottan, mint azok voltak, amikor nem látó valaki.

A tréningezés révén arról kell csak gondoskodni – és egy helyes iskolázás gondoskodik is róla –, hogy az érzések és érzületek megváltozása következtében ne támadjon zavar a közönséges életben. Éppen azt kell elérni, hogy ha valaki látó, csak a magasabb világok számára látó, és, hogy azt, amit jellegként, lelki diszpozícióként kell hordoznia magában a magasabb világok felé, be ne vigye a közönséges fizikai világba. Ennek semmiképpen nem szabad megtörténnie. Tudnia kellene látóvá lenni, a közönséges fizikai világban pedig, más emberhez hasonlóan, értelmes embernek maradni. A szellemi látás kifejlesztésére ezért alkalmasak kevésbé olyanok, akik eleve rajongásra hajlanak. Rajongók, absztrakt idealisták, akik úgymond már a fizikai világban átélik azt, aminek csak a szellemi világban van jogosultsága, olyanok tehát, akik már a fizikai világban „nőni hallják a fűvet”, akik mindenütt úgymond észlelik, amit épp egy rajongó észlelhet, amit nem a józan, a reális felé hajló természet észlel, olyanok, akik könnyen maguk elé odaképzelnék valamit – sokkal többen vannak ebből a fajtából, mint ahogyan közönségesen hinnők –, az ilyenek nem alkalmasak a látó-szellem kiképzésére.

Olyanok, akik mindkét lábukkal a valóságban állnak, akik értenek is valamit a valóságból és úgy ítélik meg a dolgokat, amint vannak, a leginkább ezek alkalmasak a látó-szellem kiképzésére. Jeleztük is már ezzel, hogy érzéseinket és érzületeinket, amelyek szükségesek a fizikai világ számára, nem szabad engedni megzavarni azáltal, amit a magasabb világokba történő felemelkedés érdekében sajátítunk el.

Egészen határozott érzései és érzete marad tehát valakinek, amiket, ha látóvá vált, maga előtt talál. Bizonyos tekintetben a fizikai világ számára is másvalakivé vált. Azonban, hogy ez ne legyen ártalmára, ezeket az új érzéseket és érzeteket a külső fizikai világban olyan dolgokra is alkalmaznia kell, amiket ezelőtt egyáltalán nem vett tekintetbe, amikre ezelőtt egyáltalán nem fordított figyelmet. Ekkor azután, ha látóvá vált valaki és bizonyos érzéseket és érzületeket nevelt ki magában, a természethez való viszonyát fokozatosan – nem kedvezőtlen, hanem éppen jó értelemben – valamelyest megváltozotttnak találja majd. Például a növényvilág, a Föld szétterülő növénytakarójával szemben másként érzi majd magát, mint ahogyan előzőleg érzett irányában. Régebben rátekintett a növényekre, zöldjük elragadtatással töltötte el, a virágzat telje, a virágzat színei elragadtatással töltötte el, s mindaz, amit csak nyújtott számára a növényvilág, amennyiben a Földből sarjadt, és a szemet és talán más érzékeket is gyönyörködtetett. Ne gondoljunk egy az ebben a vonatkozásban száraz vala-

kire, hanem olyan emberre, aki tényleg teljes mértékben tudja élvezni azt, amit a Föld növénytakarójának szépsége fel tud a lélekben gyűjtani; és ne arra gondoljunk, hogy bárki, aki csak látóvá vált, akár legcsekélyebb mértékben is veszteséget szenvedne azokban az érzelmeiben, amikkel azelőtt adózott a Föld növénytakarójának. Valami más születik azonban benne. Amidőn a növényvilág előtt találja magát, egy a növényvilágnak egy azzal való bizonyos benső rokonságára vonatkozó érzése támad, rokonság azzal, ami a növényvilágon kívül található a természetben: a Nappal, a Holddal is és az egyéb csillágvilággal. Érzülete számára, szemlélete számára mintegy összenő az, ami itt zöld növénytakaróként terül el, azzal, ami a Mindenségben található.

Éppen elég absztrakt fogalmat alkotnak ma az emberek arról, amiről itt tárgyalunk. Minden ember tudja ma, ha kissé is tanulta, hogy a zöld növénytakaró mennyire összefügg a fény hatásával, amit a Nap juttat hozzánk, hogy a növények a napsugarak hatása nélkül képtelenek növekedni. És azt is megsejthetik, hogy nem csupán annak van befolyása a növénytakaróra, ami a Napon megy végbe, hanem a csillágvilágnak is van rá befolyása. A dolog itt fajul oda, hogy az emberek a hitetlenségbe esnek. Létezett azonban egy nagy, jelentős szellem, olyan időben, amely nincs is annyira távol tőlünk, aki például egészen természettudományosan foglalkozott a Holdnak az

időjárásra és ezért a Föld vegetációjára való hatásával. **Gustav Theodor Fechner**-re gondolok. Nem valamiféle babona alapján, hanem teljesen empirikus megfigyelések alapján igyekezett meghatározni, mennyire eltérően hatnak az újhold és a telihold a Föld csapadékviszonyaira, és így tovább. Sok ember volt, akik éppen azért kívánták dokumentálni természettudományos felfogásukat, hogy kinevezték Gustav Theodor Fechnert, a maga Hold-vizsgálataival. Egyikük, aki különösen hangosan nevetett, **Schleiden**, a híres botanikus volt, akinek az volt a véleménye, hogy biztosan nem a teliholdtól és azt újholdtól függ, hogy tizennégy napon keresztül nagyobb, vagy kisebb esőtömeg adódik. Ekkor Gustav Theodor Fechner – olyan korban történt, amikor a maiakhoz viszonyítva valamelyest patriarchális körülmények voltak – ezt mondta: Döntsük el a dolgot az asszonyok kerülőútja révén; a tudós férfiak igen könnyen bonyolódnak vitába. Mivel akkoriban még kissé patriarchális viszonyok álltak fenn, a két asszony, Schleiden professzorné és Fechner professzorné, lipcsei udvarukban mindig gyűjtőedényeket állítottak, hogy esővizet fogjanak fel a mosáshoz, és Gustav Theodor Fechner most azt a javaslatot tette, hogy az asszonyok döntenek a nagyobb esőmennyiség kérdésében, amennyiben Schleiden professzorné állítsa mindig újholdkor, az ő felesége ellenben mindig teliholdkor az edényeit az udvarba. Majd megmutatkozik, melyik időszakban esik a nagyobb víztömeg. De lám,

Schleiden professzorné egyáltalán nem értett egyet a férjével, mert a kisebb esővízmennyiséget ő kapta!

Így hoztak, mondhatnám ironikus módon, döntést, aminek azonban most nem kívánunk fontosságot tulajdonítani. Később azonban kiderül majd, hogy a növényvilágnál minden, napfény és napmeleg és a többi csillagbefolyás is érvényesül. Ez azonban egyelőre elméleti ismeret. A szellemi látó számára az rajzolódik ki, hogy közvetlen érzete támad arról, ahogyan számára egybenövekszik az, ami befolyások tekintetében a Föld felől érkezik és az, ami a csillagtérből származik. Egynek tekinti végül ezeket, és élő módon érzi történés során a napfénynek a Föld vegetációjára áradását, azután pedig a napfény elapadását. Együttérez azzal, amidőn a növények elől elvonják a napfényt. Úgy, ahogyan együttérzünk egy gyermekkel, aki teljesen anyjának adja oda magát, amikor egy időre megvonják tőle, hogy láthassa, így érez, együttérzi a szellemi látó, amikor a növényektől vonják el a napfényt. A Föld növényvilágával való ez az együttérzés valami olyan, ami a szellemi látó számára lép fel, úgy, hogy az a szellemi látó, aki elérte azt a pontot, amelyről tegnap szoltunk, olyan érzéseket sajátít el, amiknek a révén a földi növekedés, növényfejlődés – másrészt a Nap és csillagok – közti viszony „vele-érzőjévé” válik.

Azáltal, hogy érezni kezdjük ezt, arra is alkalmasak vagyunk, hogy valami mást is érezzünk. Ezt a másikat akkor érezhetjük, ha a szellemi világból újra a fizikai világba térünk vissza, és például egy alvó, vagy pedig egy ébrenlévő emberrel állunk szemben. Akkor is, amikor – hogy úgy mondjuk – a látás adottságát ki is iktattuk és csak a fizikai világot látjuk az alvó emberrel, akkor is fellép az az érzés, hogy azt az embert, aki itt alszik, valami elhagyta. Ez az érzés nagyon hasonló ahhoz, ami akkor fog el, amikor például ősszel a napsugarak a növényzet irányában annyira megváltoznak, mint ami épp most az eset. A Naptól és csillagoktól elhagyott természet irányában ébredő érzések teljesen megfelelnek azoknak, amik az Én-jétől és asztráltestétől elhagyott embertest irányában születnek. Most pedig azt a sajátos valamit éljük át, hogy ebben a vonatkozásban független az ember az égi fizikai körülményektől, míg a növényfejlődés függ az égi fizikai körülményektől.

Tudjuk a növényről, hogy nem önkényesen, például saját belső körülményei folytán képes elaludni: meg kell várnia, míg a Nap este lebukik, vagy ki kell várnia, mire megjön az ősz. Tudjuk az emberről, hogy a mi időnkben, és különösen a mi kultúrviszonyaink között, egyáltalán nem a Naphoz igazodik. Mi például egyáltalán nem jöhetnénk össze így, ha a növényekhez hasonlóan a Nap állása után kellene igazodnunk. Az embernél ugyanaz az átmenet, amelyet a növénynél a Nap- és csillagjá-

rás még szigorúan szabályoz, már emancipálódott a Nap- és csillagjárástól. Ámbár, amikor falusi, őseredetibb viszonyok közé kerülünk és észrevesszük, hogy nem csak a tyúkok, hanem faluhelyen az emberek is meghatározott időben térnek nyugodni, és meghatározott időben ébrednek is, itt érzünk még valamit – úgy mondhatnánk – az embernek a Nap és csillagok járásával való növénytérű összefüggéséből. Azonban nem lehet másként, csak úgy megítélni mindezt, hogy az emberiségfejlődés során az ember az események kozmikus menetétől emancipálta magát s, hogy fizikai testével és étertestével abba az állapotba, amibe a növény csak a Nap- és csillagállás következtében kerül, a belső körülmények folytán – nem akarom azt mondani, hogy belső önkény alapján – juthat el. – Belső viszonyaiból kiindulva, ebéd utáni álomba is merülhet, azaz, elhagyhatja fizikai testét és étertestét. A növény képtelen egy hasonló ebéd utáni alvásra, teljesen a csillagok járásához kell igazodnia. Az ember pedig, mi is az ember, amikor fizikai testként és étertestként az ágyban hever és Én-je és asztálteste kinn vannak? Fizikai teste és éterteste akkor a növény értékével rendelkezik: a növény rendelkezik fizikai testtel és étertesttel.

Amikor most mindazt, amit elmondtunk, egybevetjük, azt mondják majd: Ha egy növény van előttem, a növény lassanként a Nap- és csillagvilággal nő össze, vele eggyé lesz. Az érzületet tehát a növényről a csillagvilágok, a Nap felé kell irányítani.

Az alvó emberre vonatkozólag ugyanezt az érzésfajtát kell kifejezni – aki szintén fizikai test és étertest, tehát egy növény értékével bír –, Én-je és asztráteste irányában, amelyek a napállástól teljesen függetlenül, a fizikai testen és az étertesten kívül vannak, amikor alszik az ember, pontosan úgy, mint ahogyan a fizikai Nap a növény fizikai testén és étertestén kívül van.

Amit most fejtettem ki Önöknek, ezt éli át a szellemi látó. Amikor most, ilyen érzelmekből kiindulva, önkényesen idézzük elő az Én és asztrálest fizikai testtől és étertesttől való önállóságát, amikor elértünk odáig, hogy a fizikai testet és étertestet önkényesen egyfajta növénné tesszük azáltal, hogy rajtuk kívül vagyunk, akkor most valami egészen különlegeset tud meg az ember. Olyasvalamit tud meg, ami másként nem engedi kimondani magát, mint ahogyan körülbelül a Nap szólana, ha a növényekre tekintene le és szemben lévőnek találná velük magát. Ebből az alkalomból ezt mondhatná: Igen, a növényeknek ez a fizikai teste és éterteste hozzám tartozik; hozzám tartozik, mivel arra van szüksége, amit én juttathatok a számára! Ugyanúgy, ahogyan a Nap szólna a növényhez, amely lent nő, mondhatja az ember is a maga fizikai testének és étertestének: Úgy hozzám tartozik, mint a növény a Naphoz; olyan vagyok, mint a Nap, a fizikai test és az étertest számára. Egy Nap a fizikai test és étertest számára, – szükségszerűen így tanul meg beszélni Én-jéről az ember! És ép-

púgy, ahogyan beszélni tanul meg Én-jéről a fizikai és étertest vonatkozásában, ahogyan a Nap szólna a növényhez, tanul meg asztráltestről pedig úgy beszélni, ahogyan a Holdnak és a bolygóknak is kellene szólaniuk a növényhez. Ez egészen sajátos misztériumi élmény, fontos misztériumi élmény.

Azon a módon, ahogyan ezt az imént fejtettem ki, ezt a misztériumélményt közvetlen tapasztalatként – valódi élményként – először **Zarathusztra** misztériumaiban ápták, és ezt követően a teljes világfejlődés során keresztül végül a **Szent Grál** misztériumaiban. Meg is nevezték mindig ezt az élményt, mivel azt az ember, nevezetesen az egyiptomi misztériumok korában, a legvilágosabban akkor élte át, amidőn alvás során éjféltajt **szellemileg kontemplálta a Napot** és a Nap erőivel annyira összekapcsolódottnak érezte magát, amint azt az imént jellemeztük, s ezt nevezték „az éjféli Napot nézni”: *A napszerűt élni át a saját Én-ben, Nap-erőként, amely a fizikai testre és étertestre sugárzik le.*

Íme itt egy harmadik, ami a világ valamennyi misztériuma számára közös volt. Közös volt és ma is az, „a halál határáig való eljutás”, „az elemi világ átélése” és most „az éjféli Napot nézni”. Ez technikai kifejezés; a megfelelő élmény abból tevődik össze, amit az imént jellemeztünk. Avval kell csak tisztában lenni, hogy abban a pillanatban, amikor így leválasztottnak érzi magát az ember és mintegy csillagszerű-

en, vagy napszerűen érez saját étertestével és fizikai testével szemben, a Napot és csillagokat többé nem csak fizikai szubsztancialitásukban érzi, hanem a hozzájuk tartozó szellemi lényeket és világokat ismeri meg. Azzal, hogy a kozmoszbeli átélés a szellemi világbéli átélés, efelől tisztában kell lennünk.

Most pedig fontos és szükséges, a magasabb világokba történő szabályos belenövekedés érdekében, hogy valóban találkozzunk azokkal az élményekkel, amik a spirituális valóságoknak felelnek meg, hogy legelőször azon haladjunk keresztül, ami a szellemi világnak a fizikai világtól teljesen eltérő voltával ismertet meg. Ezt elégségesen megtanuljuk megismerni, ha a kényelmesség következményeit, a lelkiismeretlenség következményeit a lélek számára a halál és az újraszületés közötti időszakban, de ezenkívül még mást is látóként módunkban áll vizsgálni és megfigyelni. A szellemi látónak ezeknek a dolgoknak a révén kell a fizikai síkétől lényegesen eltérő körülmények irányába, mondjuk így, kitárnia lelkét. Ekkor válik csak éretté rá, hogy a szellemi Kozmoszba beleélje magát, valamint az Én és asztráلتest Kozmoszsal való belső összefüggésének a megismerésére. Minden ezt megelőző teoretizálás tulajdonképpen akkor csak játék a szavakkal, amikor beállt a pillanat, amelyet épp az imént jellemeztem, amikor átértük, hogy az ember legmagasabb lénytagjainak a vonatkozásában nem csak a Földhöz tartozik, hanem a teljes Kozmoszban is honos. Tudjuk

akkor azt is, hogy elalváskor este minden ember, amikor fizikai és étertestéből kilépett, olyan erővel nő egybe, amelyek kozmikus erők, s az egész világból keres erősítést és azokat az erőket, amiket elalvástól ébredésig gyűjtött össze, felébredéskor a fizikai világba viszi be, hogy ott használja fel azokat. A Kozmosszal való összefüggést a misztériumi lét egy meghatározott fokán éli át az ember. Holnap ebből akarunk kiindulni.

III.

Zarathusztra és Hermes Beavatásai. Szférák Zenéje és Kozmikus Szó. Az Özvegy Fiai

Berlin, 1913. február 5.

Amikor a mai ember, korunk embere olyan szellemi iskolázást végez, amely azokhoz az élményekhez vezet el, amikre a két első előadásban utaltunk, akkor ezek révén a szellemi világokhoz jut fel. Akkor valóban bizonyos tényeket él át és bizonyos lényiségekkel is találkozik a szellemi világokban. Az a kifejezés is, amelyet tegnap használtunk, „Az éjféli Napot szemlélni”, alapjában véve kifejezése csak a szellemi tényeknek és az azokkal a lényekkel történő találkozásnak, akik a Nap-léttel állanak összefüggésben. Korunknak ez az embere azonban, amikor magasabb világokba jut fel, bizonyos élményeken megy át, melyeket másként nem is írhatunk le, csak azzal, hogy azt mondjuk: Sokat és jelentőset él át az ember a szellemi világokban egy ilyen felemelkedés révén; valamit azonban még átél, amit úgy kell leírni,

hogy azt mondjuk: az ember szinte elhagyottnak, elhagyottnak és magányosnak érzi magát. Úgy érzi magát, hogy átélését körülbelül ezekbe a szavakba foglalhatja: Sokat, igen sokat látsz itt; éppen azt azonban, ami után – mivel mindezeket a dolgokat végigcsináltad – a legjobban kell, hogy vágyódj, nem vagy képes átélni. – És mindazokat a lényiségeket, akikkel egy ilyen felemelkedés során találkozunk, szeretnénk akkor azok felől a titkok felől, amikre vágyunk, megkérdezni. Ez az érzésünk. Mindazok a lényiségek azonban, akik sok mindent, nagyot és hatalmasat, tárnak fel számunkra, némák és hallgatógok maradnak, éppen akkor, amikor azok felől a titkok felől akarnánk tájékozódni náluk, amiket mindezt követően szükségszerűen a legfontosabbnak érzünk. Ezért kénytelenek vagyunk ezt mondani: A ma embere a legfájdalmasabbat érzi, amikor így fellépett a magasabb világokba, minden ragyogás, a fennkölt lényiségekkel történő valamennyi találkozás ellenére, bensőjében hallatlan ürességet érez. És ha egyéb nem lépne közbe, úgy ennek az ürességnek, ennek a magánynak, ennek az elhagyatottságnak a magasabb világokban történő huzamosabb átélése mellett tulajdonképpen végül mégis egyfajta kétségbeesés kellene, hogy elhatalmasodjék a lelken.

Itt most beállhat valami – és rendszerint be is áll, ha a beavatás igazi szabályai alapján folyik a felemelkedés –, ami megvédhet ettől a kétségbeeséstől, elsőre, ha

nem is tartósan képes megvédeni. Ami itt beállhat, olyasvalami, mint egy emlékezés, amely a lélekbe lép, vagy azt is mondhatnánk, a múlt távoleső koraiba történő visszatekintés, az Akasha-Krónikában bizonyos módon történő olvasás, olyan dolgok felől, amik régen elmúltak. És amit ekkor élünk át – de ezeket a dolgokat nem is lehet másként felvázolni, mint megkísérelni szavakba öltöztetni azokat, olyanokba, amik közelítőleg fedésben vannak ezekkel az élményekkel –, mindezeket a következő szavakba szeretnénk öltöztetni: Amidőn mai emberként fellépsz e magasabb világokba, kétségbeesés, elhagyatottság jut osztályrészedül. Itt azonban képek mutatnak rá bizonyos folyamatokra, amik régen játszódtak le, folyamatokra, amik abban állanak, hogy elmúlt idők során más emberek léptek fel azokba a világokba, amikbe most te kívánsz felemelkedni. És abból, amit most mintegy emlékezve szemlélsz, jól felismerheted, hogy korábbi megtestesüléseid során a magad lelke is részt vett abban, amit ezek az emberek, akik akkor léptek fel a magasabb világokba, éltek át. Kiderülhetne az is, hogy egy mai ember lelke azt, amit itt régmúlt időkben szemlél, saját élményeiként szemléli, amiket egyszer régmúlt idők során csinált végig. Ebben az esetben egy ilyen lélek régmúlt időkben beavatott lehetett. Amennyiben nem ez az eset, úgy azt tudja csak, hogy kapcsolatban állott olyanokkal, akik beavatottként régmúlt korokban emelkedtek fel magasabb világokba, most azonban egyedül és elhagyottnak érzi ma-

gát, mialatt amazok, egykor beavatott lelkek, ugyanazokban a világokban sem magányosnak sem elhagyatottnak nem érezték magukat, hanem üdvöt, legbensőbb üdvöt tapasztaltak e világokban. Ez onnét volt – ezt is felismerik –, mivel azokban az időkben a lelkek másként voltak megalkotva, és ezek miatt az eltérő hajlamok miatt azt, amit a magasabb világokban látni, másként éltek át. Mit is éltek itt át tulajdonképpen?

Az, amit itt élni át, mindenesetre a magasabb világok olyan lényiségeit állítja a lélek elé, akik az érzékfeletti világból dolgoznak az érzéki világon. Olyan lényiségeket, akik érzéki világunk mögött állnak, látni őket; olyan körülményeket, mint amelyeket tegnap vázoltunk fel, mindenesetre látni lehet azokat. Amikor azonban megkíséreljük egybefoglalni mindazt, amit látunk, akkor azt körülbelül a következő módon írhatjuk körül: a magasabb világokban érezzük magunkat és mintegy letekintünk az érzéki világba. Olyan szellemekkel érzi összekötve itt magát az ember, akik áthaladtak a halál kapuján és velük együtt tekint, arra, ahogy majd ismét felhasználják az erőket, hogy fizikai léthez jussanak.

Az ember letekint és látja, amint az érzékfeletti világokból leirányítják a megfelelő erőket, hogy a természet különböző birodalmaiban az érzéki világbeli folyamatokat elősegítsék. Látni a tények egész áramát amiket a magasabb világokból kiindul-

va az érzéki világig menően készítenek elő. Letekintve, miután a magasabb világokban való ilyen időzés alkalmával a fizikai testen és az étertesten is kívül vagyunk, letekintve rálátunk fizikai testünkre és étertestünkre, és azután a Kozmosznak azokra az erőire is, az egész szellemi Univerzumnak azokra az erőire is rálátunk, amelyek az ember fizikai testén és étertestén munkálkodnak. És annak a révén, amit azok a lények, akiknek a közösségébe érkezünk, cselekszenek, tanuljuk meg megérteni, hogyan is jönnek létre a fizikai világban a fizikai és étertestek. Ennek a megértését meglehetősen pontosan sajátítjuk el. Megtanuljuk megismerni, ahogyan bizonyos lényiségek, akik például a Nappal kapcsolódnak, működésükkel a földi világba hatnak le és az ember fizikai és étertestének létrehozatalán munkálkodnak. Bizonyos olyan lényiségeket is megismerünk, akik a Hold-léttel kapcsolódnak, és akik a Kozmoszból hatnak alá, hogy az emberek fizikai- és éter-testjeinek létrehozatalában éppen úgy közreműködjenek.

Ezután azonban egy nagy vágy támad, vágy, amely óriásivá válik a mai ember számára. Ez pedig a vágy, megtudni valamit arról, hogy maga az asztráلتest és az Én, hogyan születtek meg a Kozmoszból, ők hogyan jöttek létre. Míg azt, ahogyan a fizikai test és az étertest jönnek létre a Kozmosz erőiből, pontosan látni lehet, mindaz, ami arra vonatkozhatna, ami az ember asztrális testének és Én-jének létrejöttére vo-

natkozik, teljesen elzárva marad az ember számára. A legmélyebb sötétbe és titokba burkolódik mindaz, ami az ember asztrális testére és Én-jére vonatkozik. Így az az érzésünk támad: Az, ami legbensőbb lényedben vagy, ami tulajdonképpen vagy, szellemi látásod elől most eltakarja magát, az pedig, amibe burkolod magad, amikor a fizikai világban élsz, pontosan felfedi számodra, magát!

Amit az imént említettünk, azt éli át a mai ember, amikor az említett módon a magasabb világokba emelkedik. Ezt azok a lelkek is tapasztalták, akik azokban az ősi időkben, amikre utaltunk, indultak el felemelkedésük útján. Azzal a különbséggel, hogy a mai ember azt a nagy vágyat, amiről most beszéltünk, érzi, és, hogy az elmúlt korok lelkei nem érezték ezt a vágyat, mivel nem volt még meg az az igényük, hogy legbensőbb lényiségüket lássák, mivel arra volt hajlamuk, hogy legbensőbb kielégülést érezzenek, amikor észlelték, ahogyan azok a lényiségek, akikhez eljutottak, éppen a fizikai test és az étertest felépítésén dolgoztak. Mintha a Napról lényyszerű szellemi hatott volna le, hogy fizikai testet és étertestet építsen fel, elmúlt korokban a lelkek, amidőn beavatást nyertek, ezen találták legnagyobb kielégülésüket.

Ehhez még a következő is járul. Azokban a régi korokban az említett lényiségek munkálkodása másként lépett még fel; innét a kielégülés. Ez a munkálkodás ma, korunkban úgy jelentkezik, hogy azt mondjuk: A fizikai test és az étertest egész előké-

szítése mire is való, ha nem tudjuk megérteni, hogy ezek a burkok mit rejtenek magukban? – Ekkora egy mai ember és a múlt embere között a különbség. És az a kor, amelyre ezeknek az élményeknek a kapcsán különösen, mint egy elmúlt korra utalunk, az az idő, amelyben Zarathusztra avatta be, s vezette fel a magasabb világokba tanítványait. Ha ugyanolyan módon ma vezetnének fel tanítványokat a magasabb világokba, mint azt Zarathusztra tette, akkor úgy éreznék az ürességet és az elhagyatottságot, mint ahogyan utaltunk rá. Akkoriban, Zarathusztra korában a beavatandók Ahura Mazdao munkálkodását érezték a fizikai testen és az étertesten, és e csodálatos titkok felfedésében üdvöt és kielégülést éreztek, mert olyan alkattal rendelkeztek, hogy bensőleg fellelkesülve éreztek, amikor azt látták: Így keletkezik az, amire az embernek, mint burkaira van szüksége, ha teljesíteni akarja földi hivatását. Ebben kielégítve érezték magukat.

Ilyen volt a Zarathusztra-beavatás. Ebben a Zarathusztra beavatásban ugyanis lehetett „az éjféli Napot látni”. Ez azt jelenti, hogy ha nem a Nap fizikai alakjára tekintünk, hanem azokra a szellemi lényiségekre, amelyek a Nap-léttel kapcsolódnak, úgy a Napból kiinduló erőket látta az ember, amelyek a fizikai testbe játszanak, s azt nézték, amint azok az erők, amik a Napról jönnek, az emberi fön végzik alakító munkájukat és az emberi agy különböző tagjait alakítják. Merő értelmetlenség ugyanis, ha

valaki azt hinné, hogy egy olyan csodás építmény, mint amilyen az emberi agy, egyedül teresztrikus erőkből jött csak létre. Nap-erőknek kellett itt közreműködniök. Ők állítják össze a legkülönbözőbb módokon az agy-lebeny különböző építményeit, az emberi arc fölött. És nem csupán egy, de a lényiségek egész sora működik közre az emberi agynak ebben a felépítésénél. Zarathusztra a tanítványai számára „*Amshaspand*”-oknak nevezte őket. A Kozmosz erőinek a felszítói ők, hogy az emberi agy építménye létrejöhessen és a gerincvelő legfelsőbb idegei is, az alsó huszonnyolc idegpár kivételével. Utána Zarathusztra is utalt arra, hogy olyan lényiségektől, akik a Hold-léthez kapcsolódnak, más áramlások indulnak ki és megmutatta, hogy mennyire csodálatosan kapcsolódik össze a világépítmény, ahogyan huszonnyolc fajtájú lénytől, az „*Ized*”-ektől, indulnak ki áramlatok, akik a gerincvelőt építik fel, a huszonnyolc alsó idegvezetékkel. Így fizikai test és az étertest olyan áramlatokból épültek, amelyek kozmikus lényiségekből indulnak ki.

Hatalmas benyomások voltak ezek, amikhez ilyen módon jutottak Zarathusztra beavatottjai. És amennyiben az Ahura Mazdao munkájának kifejeződéseként kapták ezeket a benyomásokat, benső lelkesedést tápláltak arra vonatkozólag, ami a világban történik. A mai ember, aki ugyanilyen módon élné magát bele magasabb világokba, természetesen szintén csodálhatna, ő is kezdené érezni a lelkesedést. Fokozatosan

azonban abba az érzületbe váltana át, amelyet nem lehet másként, csak ezekbe a szavakba öltöztetni: Mire való mindez? Hiszen semmit sem tudok arról a lényiségről, aki megtestesülésről megtestesülésre halad! Egyedül csakis azokról a lényiségekről tudok, akik a Kozmoszból munkálkodva építik fel a burkokat minden újabb inkarnációban, azonban éppen, csak „burkorként” építik azokat. –

De éppen ez volt a Zarathusztra-beavatás lényege, hogy nevezetesen az emberi földinek a Nap-léttel való összefüggését tárták fel a beavatott előtt. És a Zarathusztra korszakát az jellemzi, hogy az emberek rejtett tudásukba az imént jellemzett titkokat vehették fel.

Ismét csak más módon éltek magasabb világokba magukat azok a lelkek, akiket a régi Egyiptomban avattak be, akik például a Hermes-beavatáson mentek át. Beszélünk már mindezekről a dolgokról. Itt ezekben az előadásokban valamelyest bővebben kerítsünk sort részletezésükre, mint ahogyan eddig volt lehetőség erre. Amidőn a lelkek az ó-egyiptomi időkben a Hermes-beavatás révén magasabb világokba emelkedtek fel, természetesen az is előállt, aminek a beavatás során mindig fel kell lépnie: hogy ezek a lelkek fizikai és étertestükön kívül érezték magukat, hogy tudták, most szellemi tények és szellemi lényiségek világában tartózkodnak. Messze körbevezették azután ezeket a lelkeket, azaz vezették látásukat. Az egyes lényiségeket, az egyes

tényeket mutatták meg a számukra, ahogyan ez egy mai lélekkel lehetne az eset. Ezt azonban ne úgy képzeljük, mint amikor fizikai lábakkal járunk körben, hanem a látást vezetik körbe, mintha látását egy mindenségnyi területen vezetnék körül. Így történt ennél a beavatásnál.

Ezt követően az átélés olyan időpontjához érkezett a tanítvány, amikor mintha valaminek a végén érezte volna magát, mintha például egy olyan területet járt volna be, amit köröskörül tenger határol, és azután a „parthoz” érne az ember. Tudja, hogy annak, ahova csak elérkezhet, legkülsőbb pontjához érkezett. És éppen az egyiptomi beavatásban élte ekkor át azt, amit nem lehet, csak a következő szavakba öltöztetni: Mialatt látásoddal kozmikus távokban, a mindenségnyi területeken vezettek körül, azokkal a lényiségekkel és erőkkkel ismerkedtél meg, amikről elmondhatod magadnak, hogy fizikai testeden és étertestedben dolgoznak. Most azonban a legszentebb helyre lépsz. Olyan területre, ahol tulajdonképpen azzal a lényszerűvel érzed egyesülni magadat, ami tebenned közreműködve azon dolgozik, ami az egyik megtestesülésről a másikhoz halad, ami asztrális testedben dolgozik. Jelentős átélés ez ezen a ponton, ugyanis minden dolog bizonyos értelemben mássá lesz, amikor ezen a ponton ez az átélés kezdetét vette.

A legközelebbi idő számára például a beavatottnál egyfajta lehetőség megszűnik: Abban a világban, amibe most a mindenségnyi lét partjainál belépett, teljesen megszűnik annak a lehetősége, hogy ítélőerejét ezekre a világokra tegye alkalmazhatóvá, azt, amit előzőleg gondolhatott, amit előzőleg kigondolhatott. Ha nem képes levetni mindezt a fizikai, földi ítélőerőt, ha képtelen az ember figyelmen kívül hagyni azt, ami idáig elvezette, úgy nem találkozhat a lét partjainál ezzel az átéléssel, és nem érezheti azzal a lényiséggel egyesülni magát, amely akkor folytatja le munkáját, amikor a szellemi-lelki ember egy új megtestesülésben történő születés felé közeledik, s családot, nemzetet és szülőpárt keres, hogy szellemi-lelki emberként új burokkal övezze magát. Mindazok a lényiségek, akiket csak megismert előzőleg az ember és akik magyarázattal szolgálnak arra, hogy a Kozmoszból hogyan is támadnak és kerülnek kialakításra a fizikai és éterikus burkok, mindezek a lényiségek képtelenek arra, hogy megmagyarázzák, miféle erők is hatnak abban a lényyszerűben, amellyel most összekötöttek érzi magát az ember, és amely építő jelleggel és szinte megszöve azt, magának az embernek a legbensőbb asztrális lényiségén dolgozik. Teljesen evidenssé válik – és annak az egyiptomi léleknek a számára, aki a Hermes-beavatáson ment át, teljesen evidenssé vált –, hogy most, miután burkain kívül van és az előzőleg „mindenségnyi létnek” nevezetten áthaladt, most egy lényiséggel érezte összekötve

magát. És a lélek érezni képes ennek a lényiségnek a tulajdonságait, csak éppen mintegy benne érzi önmagát ezekben a tulajdonságokban, nem kívül ezen a lényiségen, és tudhatja: Ez a lényiség itt van, reálisan itt van; egyidejűleg azonban ezen a lényiségen belül vagyunk. És az első benyomás, melyet erről a lényiségről nyerünk, az, hogy ezt mondjuk: Ebben a lényiségben rejlenek hát mindazok az erők, amik a lelket az egyik inkarnációtól a másikba viszik, rejlenek azok az erők is, amik a lelket a halál és az új születés között megvilágosítják. Mindez benne van.

Amikor azonban kozmikus szellemi hő módjára valami szembe áramlik veled, amely a lelket a haláltól az új születés felé segíti át, amikor mint valami szellemi fény hatol szembe veled, ami a lelkeket a halál és az új születés között megvilágosítja, és amikor érzed, ahogyan ez a hő és a fény abból a lényiségből áradnak ki, amellyel egyesülve vagy, úgy most mégiscsak valami egészen különleges helyzetben találsz magadat.

Mondhatni, innod kellett a *Léte*-italát, el kellett felejtened megértési-művészetedet, amely előzőleg a fizikai-érzéki világon át vezetett, le kellett tenned korábbi ítélőerődöt, intellektualitásodat, mivel azok itt csak megcsaltak volna, és újat nem szereztél még magadnak. Amennyiben a kozmikus hőt érzed, amely a lelket az

új születés felé viszi, abban az erő-tengerben állasz, amely a lelket a haláltól az új születésig megvilágosítja. Érzed tehát az erőt és a fényt, amely e lényiségből árad.

Úgy tekintesz erre a lényiségre, mintha nem is lennél képes egyébre, csak megkérdezni: Ki vagy? – mert egyedül te tudod elmondani nekem, hogy ki vagy, és egyedül akkor tudhatom, mi az, ami emberi benső lényként visz el a haláltól az új születéshez. Csak akkor tehát, amikor elmondod nekem, tudhatom, mi is legbensőbb ember-lényem! A lényiség pedig, amellyel ily módon összekötve tudja magát az ember, néma, hallgatag marad. Érti az ember, hogy abban rejlik a legmélyebb, ami magával az emberrel legmélyebbként kapcsolódik. Az önmegismerés törekvése támad, annak a tudása felé, hogy mik is vagyunk – és a lényiség néma és hallgatag marad.

Egy darabig szembe kellett nézni ezzel a néma, hallgatag lényiséggel, és mélyen át kellett érezni a vágyat, hogy most a világrejtvényt új módon megoldva kapjuk meg, eléggé hosszú időn át kell érezni a vágyat, hogy a világrejtvényt olyan módon megoldva kapjuk, ahogyan az a fizikai Földön soha meg nem oldható, el kellett hozni ebbe a világba, ehhez a lényiséghez, saját erőként a mély vágyat, hogy a világrejtvényt ebben, a fizikai léthez idegen módon megoldva kapjuk meg, és a léleknek teljesen benne kell élnie abban a vágyódásban, hogy ilyen módon megoldva jusson a világrejtvényhez: Akkor, amikor a néma, hallgatag szellemi lényiséggel, mellyel egye-

sülve vagyunk, és a világrejtvény iránti imént vázolt vágyakozással benne éltünk, akkor érezzük, hogy abba a szellemi lényiségbe, amellyel egyesültek vagyunk, kiárad saját vágyakozásunk ereje. És mivel ennek a saját rejtvény-megfejtő-vágyakozásnak az ereje ennek a szellemi alaknak a lényiségébe árad ki, bizonyos időt követően ez a lényiség világra hoz valamit, ami más lényiségként származik belőle.

Nem olyan ez azonban, mint egy földi születés, ami születik itt. Tudja is mindjárt a látás révén az ember, hogy nem olyan ez, mint egy földi születés. Nem, egy földi születés az időben jön létre, az időben lép fel. Amit azonban most látunk, amit az imént vázolt lényiség hoz világra, erről tudjuk: Ez belőle születik, ez ősi-ősi idők óta belőle született – mindig, és ez a születés az ősi-ősi időktől fogva egészen a jelenig tart. Ennek a lényiségnek ezt a másikból való megszületését csak éppen nem látták eddig, eddig elvonta magát a pillantások elől. Ez a megszületés abban áll, hogy tulajdonképpen mindig is itt van, azonban azáltal, hogy az ember a maga rejtélyt-megoldásra-vágyakozása révén alkalmassá tette magát rá, látja most, az most észlelet a szellemi világban. Tudja ezt az ember. Nem azt mondja tehát: Most itt egy lényiség születik –, hanem azt: Abból a lényiségből, amellyel egyesültél, ősi-ősi idők óta mindig született egy lényiség; most azonban észlelhetővé válik a számodra úgy a lényiségnek a megszületése, mind maga a megszületett lényiség.

Az, amit most vázoltam fel Önök előtt, amennyire nyelvünk szavaival történhet, ez az, ahova tanítványait elvezette a Hermes-iniciátor. És azok az érzelmek, amiket az imént jellemeztem az Önök számára – azt mondanám, hogy mintegy dadogó szavakkal, hiszen a dolgok annyi mindent hoznak magukkal, hogy a dolgokat nyelvünk szavai dadogva képesek csak kifejezni –, azok az érzelmek voltak az egyiptomi úgynevezett Ízisz-beavatás élményei. Aki az Ízisz-beavatáson ment át, azt mondotta, amidőn a mindenségbe terjedő lét partjaihoz ért, és azokat a lényiségeket szemlélte, akik például a fizikai testet és az étertestet alkotják, amidőn a hallgatag istennő előtt állott, akiből az emberi lélek legbensőbb léte számára hő és fény áradnak ki: Ez Ízisz! A néma, a hallgatag istennő ez, akinek ábrázata senkinek, aki csak halandó szemekkel néz, le nem leplezhető, akinek az ábrázata csak azok számára leplezhető le, akik azokhoz a partokhoz, amelyeket jellemeztünk, keresztül-dolgozták magukat, hogy azokkal a szemekkel nézhessenek, amelyek inkarnációról inkarnációra mennek, és amelyek nem halandók többé. Halandó szemek számára ugyanis áthatolhatatlan fátyol fedi az Ízisznek ezt az alakját!

Amikor a beavatásra kerülő az Íziszre tekintett és az ismertetett lélekbeli érzéssel élt együtt, akkor hallotta meg azt, amit születésként jellemeztünk. Mi volt ez a „születés”? Ezt a születést olyanként hallotta meg, mint ami „annak a minden térbe törté-

nő kihangzása, amit szférák zenéjé”-nek nevezhetünk, és a szférák zenéje hangjainak összecsendülése azzal, amit a Kozmikus Szónak, a teremő Kozmikus Szónak hívunk, amely áthatolja a tereket és a lényiségekbe mindazt beleárasztja, amit így bele kell árasztani a lényiségekbe, ahogyan azután a fizikai testbe és étertestbe kell beleönteni a lelket, amidőn az áthaladt a halál és új születés közötti életen.

Mindazt, amit a szellemi világból bele kell így önteni a külső fizikai világba, hogy a beleöntött azután bensőséges, lélekszerű legyen, mindezt a tereket hanggal átjáró szféra-harmónia tölti be, amely lassanként úgy alakítja önmagát, hogy – jelentős, belső jelentőséget kifejező – Kozmikus Szóként felfogható legyen, amely a lényiségeket lélekkel járja át, amiket a hő és fény erői hatnak át élettel, és amik azokba a testekbe áradnak be, azokba, amelyek azokból az isteni erőkből és lényiségektől születnek, melyeket már az előző látással képesek vagyunk meglátni.

Ilyen módon látott bele az ember a szférák harmóniájának világába, a Kozmikus Szó világába, így tekintett bele abba a világba, amely az emberi lélek tulajdonképpeni hazája abban az időben, amikor ez az emberlélek a halál és az új születés között találja magát. Azt, ami az ember földi fizikai léte során mélyen elrejtőzik, ami azonban később a halál és az új születés között a fény és a hő visszfényében él, ami azonban a fizikai világban a szféra-hangok és a Kozmikus Szó világaként mélyen elrejtőzik, –

azt élte át az Íziszből történő megszületésként a beavatandó a Hermes-beavatás által. Ekkor az Ízisz ezzel ott áll az ember előtt, úgyszólván az egyik oldalon ő maga áll ott, a másik oldalon megszülte valaki számára azt a másik lényiséget, amelyet a Kozmikus Hangoknak, és a Kozmikus Szónak kell tekintenie. Most érzi az Ízisz és az általa világra hozott Kozmikus Szó közösségében lévőnek magát az ember.

És ez a „Kozmikus Szó” most Ozírisz megjelenése. „Ízisz Ozírisz-szel közösségben”, így lépnek fel a közvetlen szemlélet előtt; a legrégebbi egyiptomi beavatásban ugyanis úgy hirdették, hogy Ozírisz fia és egyben hitvese Ízisznek. Azt érezték, hogy fia és hitvese volt Ízisznek. És a régebbi egyiptomi beavatásban a lényegét az szolgáltatta, hogy a beavatandó ennek a beavatásnak a révén tapasztalta a lelki jellegű lét titkait, ami az emberrel kapcsolódva marad, akkor is, amikor végigjárja azt az időt, amely a halál és az új születés között húzódik. Az Ozírisz-szel való kötelék révén volt lehetséges, hogy a saját mélyebb jelentősége szerint ismerje meg emberként magát.

Amit megmutattak, alapozta tehát meg azt, hogy az egyiptomi beavatott a Kozmikus Szót és Kozmikus Hangokat mint a saját lényisége magyarázóiként találja meg a szellemi világban. A régi egyiptomi korban azonban ez egy bizonyos időpontig volt csak az eset. Ettől a bizonyos időponttól abbamaradt. És nagy különbség mutatkozik

– ezt az Akasha-Krónika kép-tapasztalatai is mutatják, ha az ember a régi korokba tekint vissza ma – a között, amit az egyiptomi beavatott az ó-egyiptomi templomokban élt át, és a között, amit későbbi időkben élt át.

Vázoljuk fel azonban magunk előtt azt, amit a beavatott későbbi korokban élt át. Ekkor is a mindenség tág mezőire vezethették, egészen a lét partjaihoz, itt mindazokat a lényiségeket tapasztalhatta, amelyek az ember fizikai testét és étertestét építik fel, elmehezt itt a lét partjaihoz és megláthatta a hallgatag, néma Íziszt és észlelhette rajta a hő-létet, amely az ember számára azokat az erőket foglalja magába, amik a haláltól egy új születéshez vezetnek. Megismerhette itt azt a fényt is, amely a lelket a halál és az új születés között világítja meg, az a vágy is feltámadt, hogy a Kozmikus Szót és a Kozmikus Harmóniát hallgassa. Vágyódás élt a lélekben, amikor a lélek Ízisszel, a hallgatag néma istennővel egyesült. Azonban – az istennő néma és hallgatag maradt!

Semmilyen Ozírisz nem születhetett a továbbiakban, semmilyen Kozmikus Harmónia nem csendült, semmilyen Kozmikus Szó nem magyarázta meg azt, ami most aggasztóan Kozmikus Hőként és Kozmikus Fényként mutatkozott. És a beavatásra váró lelke ekkor olyan volt, hogy élményeit másként ki nem fejezhette, csak amennyiben valahogy így fejezte ki magát: Tudásszomjtól és tudásra vágyakozástól gyö-

történ, óh Istennő, gyászolva tekintek hát fel hozzád! Te pedig a meggyötört, a szenvedéstől terhes emberi lélekkel szemben, amely lélek – mivel önmagát képtelen megérteni, önmagát mintegy kioltottnak találja, mintha el kellene létének veszítenie –, ezzel az emberi lélekkel szemben hallgatatag és néma maradsz! – És az Istennő gyászos taglejtést végzett, azt fejezvé ki, hogy a Kozmikus Szó és a Kozmikus Hangok világra hozatalára képtelenné vált. Ezt ismerték fel rajta, hogy Ozírisz világra hozatalára és annak az erejét, hogy azt fiúként és hitvesként bírja maga mellett, elragadták tőle. Az Ízisztól elragadottnak érezték Ozíriszt.

Azok, akik végigjárták ezt a beavatást és újra a fizikai világba tértek vissza, egy komoly, azonban belenyugvó világnézettel rendelkeztek. Ismerték őt, a szent Íziszt, azonban az „Özvegy fiainak” érezték magukat. Komoly és rezignáló volt az „Özvegy fiainak” a világfelfogása. És vajon melyik az az időpont, a régi beavatás – amikor a régi egyiptomi misztériumokban részt vehettek az Ozírisz megszületésénél – és a között, amikor csak a néma, a hallgatatag, a gyászoló Íziszre találtak és az Özvegy egy fiává válhattak az egyiptomi misztériumokban, az az időpont, amely az egyiptomi beavatás a két szakaszát elválasztja, vajon melyik az?

Az az időpont, amelyben Mózes élt. Mert Egyiptom karmá-ja úgy teljesedett, hogy Mózes nem csak Egyiptom misztériumi titkaiba avatták be, hanem azokat ő

egyszersmind magával vitte. Amennyiben kivezette népét Egyiptomból, az egyiptomi beavatásnak azt a részét vitte magával, amely a gyászoló Íziszhez, amivé később lett, hozzáfűzte az Ozírisz-beavatást. Ilyen volt az átmenet az egyiptomi kultúrának az Ó-Testamentum kultúrájába. Ez történt, Mózes elvitte az Ozírisz titkát, a Kozmikus Szóra vonatkozó titkot!

És ha nem hagyta volna vissza a tehetetlen Íziszt, úgy nem csendülhetett volna fel számára, aminek olyanmódon kellett felcsendülnie számára, ahogyan azt népe számára kellett megértenie, a nagy jelentős kifejezés: „Én vagyok az Én-vagyok, ejeh asher ejeh”. Így hagyományozódott az egyiptomi titok az ótestamentumi titokra.

Mindezzel megkíséreltük – olyan szavakkal, amelyekkel az ilyen dolgok körülírhatók – megmutatni, milyenek is voltak az élmények, egyrészt a Zarathusztramisztériumokban, másrészt az egyiptomi misztériumokban. A dolgok nem engedik az absztrakt kifejezésekben történő bemutatást. A lényeg ugyanis mégiscsak az, hogy a lélek épp a megfelelő élményeket, amelyeket vázolni igyekeztem, végigcsinálja. Most fontossággal bír utána-érezni azt, ami a későbbi, egyiptomi beavatandónál, annak lelkében lezajlott, utánérezni, ahogyan lelke a magasabb világok felé haladt átélésével, ahogyan Íziszre, annak gyászoló tekintetére talált, Íziszre a fájdalmas arcualattal, – aki gyászoló tekintet és fájdalmas arckifejezést hordozott, mivel az emberi

lélekre kellett tekintenie, amely a szellemi világok iránti vágyakozással és tudáshozomjjal volt eltelve, kielégíteni azonban nem lehetett.

Így még bizonyos görög beavatottak is érezték ugyanazt a lényt, akit az egyiptomiak a későbbi Ízisznek mondtak. Innen a görög beavatás komoly vonása, amikor komolyságában lép fel. Mit is érzett hát a beavatásra kerülő? – Az, amit régebben az érzékfeletti világokban éltek át, ami ezeket az érzékfeletti világokat értelemmel tette teljessé, amennyiben Kozmikus Szó és Kozmikus Hang hatotta őket át, most többé nem volt már meg. Mintegy elsivárulva és a Kozmikus Szótól elhagyottak, ilyenek voltak azok az érzékfeletti világok, amikbe az ember a régebbi beavatás révén jutott. A Zarathusztra-beavatott még kielégülésre talált, amikor ezekben a világokban azok a lények kerültek elébe, amikről szóltunk, mivel kielégítettnek érezte magát a Kozmikus Fénytől, amelyet Ahura Mazdaonak érzett. Férfi-jellegűnek, napszerűnek érezte; az egyiptomi nőinek, holdszerűnek érezte. És a magasabb beavatásra készülő azután a Zarathusztra beavatásban is rátalált a Kozmikus Szóra. Nem érezte annyira konkrétnek, egy olyan lényiségtől megszületőben, mint amilyen az Ízisz; tapasztalta azonban, s ismerte a Szféraharmóniát és a Kozmikus Szót.

Most, a későbbi egyiptomi korszakban – de a többi országban is e későbbi egyiptomi korszak során –, amikor az ember a magasabb világok felé hatolt, egészen

hasonlóan, azt érezte, ahogyan a mai ember is érez még, ahogyan azt a mai előadás elején mondtuk. A magasabb világokba emelkedvén fel, az ember megismerkedik mindazokkal a lényiségekkel, akik a fizikai test és az étertest létrejöttében részesek, és elhagyatottnak, magányosnak érzi magát, ha semmi egyéb közbe nem lép, csak az elmondottak, mivel olyasmi van az emberben, ami a Kozmikus Szóra és Kozmikus Harmóniára szomjaz, és a Kozmikus Szó és a Kozmikus Harmónia nem csendülhetnek fel a számára. Elhagyatottnak és magányosnak érzi magát ma; a későbbi egyiptomi időben nem csak elhagyatottnak és magányosnak érezte magát, hanem mint emberi lélek – amikor az volt, amit „az Özvegy igazi Fiá”-nak neveztek és kívül volt fizikai testén és étertestén és a szellemi világokban volt az ember – úgy érezte magát, hogy érzését ezekbe a szavakba volt csak képes öltöztetni: Az Isten arra készül, hogy elmenjen azokból a világokból, amikbe mindig beléptél, amikor a Kozmikus Szót érezted, az Isten itt hatás nélkül valóvá vált! És ez az érzés egyre jobban és jobban sűrűsödött le azzá, amit annak az érzékfeletti megfelelőjének nevezhetünk, ami az érzéki világban az ember halálában áll előttünk: amidőn embert meghalni látunk, amikor tudjuk, elhagyja a fizikai világot. És amikor a későbbi egyiptomi kor beavatottjaként emelkedett fel a szellemi világokba valaki, akkor az isten lassú elhalásának volt a résztvevője. Ahogyan egy embernél akkor énünk, amidőn a szellemi világba

lép, a későbbi egyiptomi idő beavatottjaként úgy érezte az ember, hogy az isten búcsút vesz a szellemi világtól, hogy egy másik világba menjen át. Ez volt a későbbi egyiptomi beavatás jelentős és figyelemreméltó eleme, hogy a szellemi világokba tulajdonképpen nem a gyönyörűség és üdv érdekében élte bele magát az ember, hanem, hogy egy isten fokozatos elhalásán vegyen részt, – aki Kozmikus Szóként és Kozmikus Hangokként volt meg e magasabb világokban. Ebből a belső diszpozícióból sűrűsödött ki idővel Ozírisz mítosza akit elragadtak Ízisztől, s akit átvisznek Ázsiába és akiért Ízisz gyászol.

Ezzel az előadással az egyik partra álltunk, annak a folyamnak egyik partjára, amely az emberiségfejlődést két részre szeli. Ennek az emberiségfejlődésnek az irányából érkezünk ide eddig a partig, s állunk meg ezen a parton és ezt a megállást a késői Egyiptom-beli beavatott, „az Özvegy fia” belső hangulata révén jelenítettük meg, aki beavatást nyer, hogy gyászt és rezignációt éljen át.

Feladatunk most, hogy a Szellemtudomány hajóján szeljük át a folyót, amely az emberiség fejlődésének két partját választja el. Az utolsó előadásban meg kívánjuk keresni, mi található a másik parton, amikor hajónkat ellökjük a helyről, amelyen az egekben meghaló istenért tartott gyászt tapasztaltuk, amikor elhagyjuk a helyet, hogy egy folyót átússzunk, és a másik partra érjünk. Lássuk, hogy amikor a másik parton

azzal az emlékezéssel érkezünk meg, hogy előzőleg egy isten egek-beli meghalását éltük át, mi az, ami azután ennek a folyónak a másik oldalán tárul elénk, ha a Szellemtudomány hajója visz el oda.

IV.

*A napkeleti misztériumok újra-megjelenése a Szent Grálban.
A „tompaság és kétely” legyőzése az új misztériumok segítségével*

Berlin, 1913. február 6.

Tegnapelőtt az emberi léleknek az ókori napkeleti, egyiptomi misztériumi princípiumokkal kapcsolatos élményeiről szoltunk. Ezzel, mondhatnánk a beavatási lépések utolsó szakaszához érkeztünk. Mindenfajta misztérium jellemzőjeként a következő négy lépést soroltuk fel: A halál határára érkezés, megismerkedni az elemi világbeli lélekkel, az Éjféli Nap szemlélése, és a felső és alsó istenek elé való érkezésünk. Egy az alsó istenek előtt-állás az, amikor egyrésről azokat az erőket kell észlelnünk, amelyek mindazt uralják, ami az emberi testiségre vonatkozik, amely fizikai testként és étertestként marad vissza az alvás során. Ekkor a szó legtágabb értelmében az alsó istennel van dolgunk. A másik oldalon, mindazoknak az erőknél a kapcsolán kell felső istenekről beszélni, amelyeknek az ember legbensőbb lényiségével

van dolguk, azzal tehát, ami a különböző inkarnációk során halad végig: az Én és az asztráltest.

Tegnapelőtt módomban állott jellemezni, hogy milyen az élménye egy mai embernek, aki megismerkedik a misztériumok létevel, amikor az Akasha-Krónikában azokra az élményekre tekint vissza, amiket az emberi lelkek a régi időkben éltek át a misztériumokban. És arra a tragikus benyomásra kellett rámutatnunk, amikhez a beavatásra készülő egyiptomi lelkek azokkal a változásokkal kapcsolatosan jutottak, amelyek azzal a kozmikus hatalommal történtek, amelyet az egyiptomi misztériumok körében „Ízisz”-nek hívtak. Ízisztől – ez jól ismert az Ozírisz mondából – elvették a hitvest, legyőzték, az ellenfél magával vitte, úgyhogy látjuk, amint Ízisztől elszakították azt, amit Ozírisznek neveztünk. Azonban a magasabb világokban folytatott élet számára is megismertük az Ízisz életében beállott megváltozott helyzet következményét. Az a lélek, aki a későbbi egyiptomi korban emelkedett a szellemi világokba, résztvevőjévé vált a magasabb világok számára elhaló istennek, aki a földi régióba szállt le: Ozírisz sorsának. A dolgot ugyanis így érezték.

Rendkívül nehéz azonban ideákban és fogalmakban beszélni ennek a bizonyos értelemben „istensors”-nak a további kifejléséről. Mivel a magasabb világok legintimebb dolgainak a vonatkozásában azonban megszoktuk, hogy ott is, ahol immár pro-

fánná vált nyelvünk nem győzi fogalmakkal és ideákkal, képeket állítsunk be, ezért az, ami mai megbeszélésünknek mintegy vezérmotívumát képezi majd, szintén egy képben, melyet jól meg fognak érteni, nyer kifejezést.

Helyezkedjünk el az egyiptomi kor beavatásra váró emberének tragikus hangulatába, helyezkedjünk bele abba, ahogyan ez a hangulat azáltal keletkezett, hogy el kellett mondania azt, ami kifejezte élményeit: Egykor, amikor feljutottam a szellemi világokba, Ozíriszre találtam, aki a teremtő Szóval és annak értelmével amely minden lét és létesülés alaperőit jelenti, hatotta át a távokat. Némává és hallgataggá lett minden. Az isten, akit Ozíriszként ismertem, elhagyta e régiót, elindult, hogy más régiókba hatoljon. ***A földi régióba szállt alá, hogy az emberek lelkeibe vonuljon.*** – Az, akit az emberi lelkek régebben szellemileg ismertek, akkor nyilatkozott meg a fizikai életben is, amikor Mózes a világban hallotta felhangzani a Hangot, amelyet előzőleg eredetileg a szellemi világokban lehetett volna csak meghallani: „Ejeh asher ejeh!” Én az Én-vagyok vagyok, aki volt, van és lesz!

Azután pedig ennek a lényiségnek – aki teremtő Szóként a szellemi világokban a beavatásra váró élménye számára fokozatosan elveszett –, ennek a lényiségnek a beleszövődése ment végbe a földi régióba, azért, hogy lassanként a földi emberek lel-

keiben éledhessen újra fel, és ebben a feléledésben a Föld további fejlődését egyre magasabb és magasabb Dicsőségre szíthassa – a Földfejlődés végezetéig.

Kíséreljük meg úgy igazából életszerűen belehelyezkedni egy ilyen beavatásra váró benső hangulatába, ahogyan a szellemi régiókból, amikhez már eljutni képes, tovatűnni érezte a teremő Szót, amint az alámerül a földi régióba, s a szellemi tekintet számára eltűnik.

Kísérjük végig a Földfejlődést, ahogyan ez a teremő Szó a szellemi tekintet számára úgy lép tovább, mint mondjuk egy folyó, amely a felszínen haladt és azután bizonyos időre a földfelszín alatt tűnik el, hogy később más helyen újra felszínre kerüljön. És újra megjelent, amit a késői egyiptomi misztériumokban beavatásra váró, tragikus hangulatba merült lelkek alásüllyedni láttak. Megjelent, és a későbbi időkben mindazok láthatták, akik a misztériumi cselekményekben résztvehettek. És amit megláthattak, ami most újra felemelkedett, képalakra kellett hozniok, s ami azonban most úgy emelkedett fel, hogy immár a Földfejlődéshez tartozott.

Hogyan emelkedett fel az, ami a régi Egyiptomban alámerült? – Úgy merült fel, hogy abban a **Szent Kehely**ben amit a „**Szent Grál**”-nak nevezünk, s amelyet a **Szent Grál Lovagjai** őriznek, vált láthatóvá. És a Szent Grál felemelkedésében érezhető át

az, ami a régi Egyiptomban merült alá. A Szent Grál-nak ebben a felemelkedésében mindaz előttünk áll, ami a régi misztériumi lényeknek krisztus utáni megújítása. Alapjában véve a „Szent Grál” kifejezés és mindaz, ami csak összefügg vele, a napkeleti misztériumi lényeg újra-felmerülését magában foglalja.

Mindannak, ami egy bizonyos korban az emberiség fejlődésében fellép, hogy ezt az emberiség-fejlődést továbbsegítse, bizonyos vonatkozásban a korábbinak egyfajta ismétlését kell tartalmaznia. Minden későbbi korban az emberiség korábbi élményeinek más formában ismét meg kell jelenniök. Tudjuk, hogy az emberiség fejlődésének harmadik atlantisz utáni korszakában az embernek különösen az érző-lelke vett részt, hogy a görög-latin korszakban az ember értelmi- vagy kedély-lelke vett kiváltképpen részt, és, hogy abban a korszakban, amely a negyedikre következett, amelyben mi magunk is élünk még, a tudati léleknek kell különösen kifejlődésre jutnia. Ezek a dolgok a beavatásra váró személyek számára is fontosak; egy bizonyos korszakban ugyanis a beavatás leglényegesebb erőinek az ő számára is abból a lelki tagból kell kiindulniok, amely épp ennek a korszaknak a számára meghatározó fontosságú.

Így az egyiptomi beavatás az érző-lélekkel állott összefüggésben, a görög-latin beavatás az értelmi- vagy kedély-lélekkel függött össze, és így az atlantisz utáni ötödik kultúrkorszakban a beavatásnak az ember tudati lelkével kell összefüggésben

állania. Ebben az ötödik korszakban azonban meg kell ismételni azt, amit egykor az érző-lélek erői alapján járt végig a beavatott, mivel korszakunk hajnalát éli, és ugyanígy meg kell azt is ismételnie, ami a negyedik atlantisz utáni kultúrkorszakban került tapasztalásra. Ezután újként az társul ehhez, aminek éppen a tudati lélekből kifolyólag alátámasztó erőkként a beavatásra törekvő számára is meg kell lennie. Mindegy annak megismétléseiként, ami a korábbi két korszakban bírt jelentőséggel, kell fellépniök, és az újnak, aminek a tudati lélek számára van különösen jelentősége, ehhez kell hozzájönnie.

Ezért kell az atlantisz utáni ötödik kultúrkorszaknak ott, ahol leginkább mutatja fel az új beavatás eljövételét, olyan intézményeket felmutatnia, amik az ember, az emberi lélek számára mindazokat a titkokat képesek megismételni, amik az egyiptomi-kaldeai lelken keresztül áradtak az emberi fejlődésbe, és megismételni képesek mindazokat a titkokat is, amelyek abban az időben áradtak be, melyet az atlantisz utáni negyedik kultúrkorszaknak, a görög-latin időszaknak hívunk, s amelyben a Golgotai Misztérium is végbement. És ehhez valami újnak kell csatlakoznia.

Ahogy régebbi idők számára, ezeknek az újabb időknek a számára is az, ami a misztériumi élet mélységeiben játszódtott le, a külső megmutatkozás során a legkülönbözőbb legendákban fejeződik ki, amelyek többé-kevésbé olyan titkokat fejeznek

ki, melyeken az emberi léleknek részt kell vennie. Így szükséges volt, hogy az egyiptomi-kaldeai idők titkai egyfajta ismétlésben lépjenek az ötödik korszak lelkei elé. Azok a titkok voltak ezek, amik a Kozmoszra vonatkoztak, az Állatöv, a Planéták erőinek a beáramlására vonatkoztak, nevezetesen azonban azok a titkok, amelyek a Nap és Hold összeműködésére és a Nap és a Hold hatásainak vándorlására vonatkoztak – és a látszólagos mozgásokról beszélek, mivel ezek megfelelő mértékben jellemzik a folyamatokat – az Állatöv jelei között.

Egy különbségnek azonban fenn kellett állania a között, ahogyan ezek a titkok az ötödik kultúrkorszak számára léptek fel, és azon mód között, ahogyan azok a harmadik kultúrkorszakban léptek fel. Hiszen mindennek a tudati lélekbe kellett belehatnia, abba, ami az ember személyiségét teszi, ami az ember számára személyiséget alkot. Egészen sajátos módon ez azáltal történt meg, hogy azokat az inspiráló erőket, amikor a lelkek a Kozmosz szellemi régióiba hatoltak, az atlantisz utáni harmadik kultúrkorszakban látni lehetett és azok a kozmikus térből mintegy a Földre áramlottak, mialatt az ötödik kultúrkorszakban bizonyos emberek voltak, akiket inspiráltak. Úgyhogy az ötödik kultúrkorszak hajnalán voltak olyan emberek, akik nem közvetlenül iskolázásuk folytán, azonban bizonyos olyan titokzatos hatások következtében, amik egyszer lezajlottak, kozmikus hatásoknak – amint azok a Napból és Holdból,

ezeknek az Állatöv jegyein történő áthaladása során áradtak ki – váltak eszközeivé és hordozóivá. És az, amit az emberi lélek ezeknek az embereknek a közreműködése révén a titkokat illetően megküzdhetett magának, az annak az ismételése volt, ami egykor az érzőlélek által került átélésre. És azok az emberek, akik a kozmikus erőknek az állatövi jeleken történő tovahaladását fejezték ki, voltak azok, akiket „**Artus Király Kerekasztala Lovagjainak**” neveztek.

Tizenketten voltak, kiket seregnyi más ember vett körül, a fő-lovagok azonban ők voltak. A többi mintegy a csillagok seregét mutatta, beléjük áramlottak azok az inspirációk, melyek inkább a kozmikus térben szétszórtan helyezkedtek el; a tizenkét lovagba pedig azok az inspirációk, amelyek az Állatöv tizenkét irányából érkeztek. És azokat az inspirációkat, amik a Nap és Hold szellemi erőiből érkeztek, Artus király és hitvese Ginevra jelentették. Így találni rá „Artus Király Kerekasztalában” az emberiesített Kozmoszra.

Artus Király Kerekasztalától indult ki az, amit a Nyugat érzőlelke magas pedagógiai iskolájának nevezhetünk. Ezért mesélik számunkra el – és a legenda itt külső tények képeiben tudósít azokról a belső titkokról, amik annak a korszaknak a hajnalán estek meg az emberi lélekkel, ahogyan Artus Király Kerekasztalának Lovagjai végigjárták a világot és szörnyeket és óriásokat öltek meg. Ami itt külső képekben

kerül ábrázolásra, belső fáradozásokra utal, amiket azokkal az emberi lelkekkel kellett végrehajtani, amelyek az asztráltest erőinek derítése és tisztítása tekintetében kellett, hogy előbbre jussanak, azokénak amik éppen az említett képekben nyertek kifejeződést a látó számára, a szörnyek és óriások és hasonlóképeiben. Mindaz tehát, amit az érzőléleknek az újabb misztériumi élet révén kellett átélnie, az Artus Király Kerekasztalának képzeletihez van kötve.

Az, amit az értelmi- vagy kedély-léleknek kellett ebben az újabb korban a Nyugat számára átélnie, az ismét csak legendaszerű ábrázolásra talált, és magának a **Szent Grálnak** a mondájában fejeződött ki. Az tehát, aminek attól a korszaktól kezdve kellett megismétlődnie, amelyben a Golgotai Misztérium megtörtént, az összpontosult mindabban, ami a Szent Grál titkaiból áradt. És innen indultak ki, azokra, akik megértést tanúsítottak a Szent Grál irányában, azok a hatások, amelyek az értelmi- vagy kedély-lélekben játszódhattak le, ha korát meg akarta érteni az ember.

És még jelenleg is ezeknek a hatásoknak kell kitenni az emberi lelket, ha ez az emberi lélek a beavatásra készül, hogy megértést tanúsítson az iránt, miben is áll eredetileg korszakunk spirituális lényege. Ezt a Szent Grált sok-sok titok övezi. Ezekre a titkokra vonatkozólag ma természetesen egészen vázlatos utalásokat tehetünk csak; ezek azonban későbbi pontosabb vizsgálódások számára, amiket a Szent Grál e tit-

kaira vonatkozólag egyszer talán megejthetünk majd, kiinduláspontot képezhetnek. A Szent Grál ugyanis, ha azt lényegében értették meg, mindazt magában foglalta, ami az emberi lélek titkait az újabb időkben jellemezte.

Vegyünk egy újabbkori beavatottat, amidőn – miután Én-jével és asztráltestével eloldozódott a fizikai testtől és az étertesttől – kijutott a fizikai testből és az étertestből és kívülről tekintett erre a fizikai testre és étertestre, vegyünk egy ilyen újabbkori beavatottat és jelenítsük meg magunknak, mit is látott ezen a fizikai testen és étertesten. Valami olyat látott, ami bizonyos vonatkozásban, ha nem tanuljuk meg alaposan megérteni, ugyancsak indítékot szolgáltatathat a nyugalanságra. És még ma is ezt látja.

A fizikai testbe és az étertestbe beletagolódott valami, ami ezeket különböző irányokban áramlásokhoz hasonlóan, mondhatjuk úgy is, hogy vezetékek módjára vonja át. Úgy, ahogyan az idegszálak járják át a fizikai testet, azonban az idegeknél finomabban, úgy tagolódott valami a fizikai testbe, amiről a szellemi tekintet azt mondhatja: De hiszen ez halott, – úgy halott, hogy az ember saját testében, tulajdonképpen halott szubsztancia-rész módjára hordozza. Ugyanaz ez, ami halott most, ami halálra ítélt van meg már az egész születés és halál közötti élet során, és ami az emberiség napkeleti fejlődési időszakában élő volt még. Valóban, ezt a tapasztalatot szerezzük,

hogy az emberi testekben ma halott állapotában van meg valami – ami egykor élő volt. Azután pedig azt kutatjuk, hogy mi is tulajdonképpen az, ami valami zárványként, halott az emberi testben, de ami egykor élő volt. A „halottat” viszonylagosan kell érteni; a környezet ugyan megeleveníti, az emberi testben azonban léteznek olyan irányzatok és áramlások, amik az élővel szemben mindig a halottra hajló jelleggel bírnak. Kutatást végzünk arra, honnét is ered ez, és úgy találjuk, hogy a következőből.

Régi időkben az emberi lelkek még bizonyos szellemi látással rendelkeztek, és az egyiptomi-kaldeai kultúra utolsó idejében is annyira megvolt még ez a szellemi látás, hogy az ember, amikor feltekintett a csillagos égre, nem a fizikai csillagokat látta csupán, hanem azokat a szellemi lényiségeket is, akik ezekhez a csillagokhoz tartoznak. Ez az emberi lélekre, amikor az az éberlét és alvás közötti közbenső állapotok során kitekintett a Mindenségbe és a spirituálisat észlelte, más benyomást gyakorolt, mint azok a benyomások, amik ma érik az emberi lelket, amikor mai értelemben tanuljuk a tudományt, vagy amikor egyáltalán a mai közönséges tudattal élünk. Mindazok a lelkek azonban, akik ma élnek, akik ma megtestesültek, az egyiptomi-kaldeai időkben is megtestesültek. Mindazok a lelkek, akik itt ülnek ma, testjeikből egykor a csillagtérbe tekintettek, résztvettek a Mindenség spirituális életében és onnét benyo-

másokat vettek fel. Ez a lelkekre rakódott, ez a lelkek alkotóelemévé lett. Valamennyi mai lélek egykor a Mindenségbe tekintett és a spirituális benyomásokat éppen úgy felvette, mint ahogyan ma a színek és hangok benyomásait veszik fel. A lelkek alapján helyezkedik ez el, és *a lelkek eszerint építették fel testjeiket*.

A lelkek azonban elfelejtették ezt! A mai tudat számára nincs meg többé a lelkekben. És az, ami felépítő erők vonatkozásában a lelkekben a régiek felel meg, amit akkoriban vettek fel a lelkek, ma nem dolgozhat a testen, az a fizikai test és étertest megfelelő részét holtnak hagyja vissza. És, ha egyéb közbe nem lépne, ha az emberek egyszerűen azokkal a tudományokkal folytatnák csak, amik a külső fizikaira vonatkoznak, az embereknek egyre jobban és jobban tönkre kellene menniök, mivel a lelkek – a spirituális világ egykori benyomásaiból – azt, ami a fizikai test és étertest megelevenítéséhez és felépítéséhez szükséges, elfelejtették.

Látja ezt a ma beavatásra törekvő, és ezt mondhatja: Azért sóvárognak a lelkek, hogy a fizikai testben és az étertestben megelevenítsenek valamit, amit holtnak kell meghagyniok, mivel az, amit egykor felvettek, a mai tudatba nem jut fel. Ez a nyugtalanító benyomás, melyhez a ma beavatásra törekvő jut.

Van tehát valami az emberben, ami ki van vonva a lélek uralma alól. Arra kérem Önöket, hogy éppen ezt a kifejezést vegyék igen komolyan, mivel a modern ember lényére az jellemző, hogy e modern ember lényében van valami, ami ki van vonva a lélek uralma alól, ami az emberi organizmus eleven körletében mint valami halott foglal helyet. Amennyiben pedig hatást fejtenek ki erre a halottra, a luciferi és arimani erőknek rendkívüli mértékű, és igen különös befolyásuk van az emberre.

Miközben az ember egyik oldalról egyre szabadabbá és szabadabbá válhat, abba, ami el van vonva a lélek uralma alól, lopódkodnak be éppen az arimani és a luciferi erők. Ez az oka annak, ami miatt a modern korban olyan sok ember található, akik joggal állítják, hogy úgy érzik, mintha két lélek lakna bennük, mintha az egyik ténylegesen el akarna szakadni a másiktól. A modern ember rejtélyei közül, a modern ember belső élményei közül, sok minden, azon alapszik, amit az imént mondtunk. ***És az úgynevezett Szent Grál nem volt más és nem is más, mint az, ami a lélek élő részét úgy képes ápolni, hogy az úrrá lehessen a halottá-válton.***

És Monszalvát, a Szent Grál tiszteletének helye, az az iskola, ahol az emberi lélek élő része számára lehet megtanulni azt, amit természetesen a napkeleti és az egyiptomi misztériumokban nem kellett tanulni: ahol meg lehet tanulni, hogy a lélek élőnek maradt részébe mit is kell betölteni ahhoz, hogy urává lehessünk a halottá vált

fizikai testen és a lélek tudattalanná-vált részén. A középkori felfogás ezért látta e Grál-titkokban azt, ami a görög-latin korszak ismétlésére vonatkozott, az értelmi- vagy kedélylélekbeli élmények ismétlésére; ugyanis leginkább benne gyökerezik eredetileg az, ami elfelejtődött és halottá vált. Ezért ennek az értelmi- vagy kedélyléleknek új bölcsességgel történő áthatására vonatkoztak a Grál-titkok.

Amikor a középkori beavatott képszerűen kívánta ábrázolni, hogy mi is az, amit meg kell tanulnia, hogy így élőnek maradt lélek-felét az új bölcsességgel hassa át, akkor a Szent Grál Várára mutatott és arra, ami új bölcsességként – és éppen ez a „Grál” – ebből a várból indul ki. Amikor pedig arra akart utalni, ami ellensége ennek az új bölcsességnek, akkor egy másik terület felé utalt, arra a területre, amelyen mindazok a lényiségek és erők lakoznak, akik feladatukká tették, hogy az emberi test holtta vált részén és az emberi lélek tudattalanná lett részén vessék meg lábukat.

Ez a terület, amelybe joggal – rejtett-szellemi értelemben szólva, joggal – plántálták át régi idők rossz szellemi lényiségeinek minden ivadékát, akik megőrizték a keleti varázslat legrosszabb erőit – s nem a legjobb erőket, amik ugyancsak fennmaradtak –, az a terület, amely ebben az említett vonatkozásban a leggonoszabb volt, s amely a Grállal legellenségesebben áll szemben, „*Chastelmarveille*” volt, mindannak gyülekezési helye, ami hozzáfér az emberhez, az ember testének és lelkének ehhez a

területéhez, amelynek épp egy ilyen karmikus sors jutott osztályrészül, mint arra az imént utaltunk.

Az, ami ma jobbra már átszellemült, ami egy olyan bölcsességbe ment át, amelyet mindenhova el lehet vinni – most ugyanis a hatodik kultúrkorszakba való átmenetnél tartunk, melyben ezek a dolgok nincsenek többé helyekhez kötve –, az abban a középkori időben, ahogyan azt a „Die geistige Führung des Menschen und der Menschheit” című könyvben jeleztem is, még bizonyos helyekhez volt kötve. Mialatt tehát a régi idők kapcsán valójában nem indokolatlanul említjük, amikor bizonyos helyekre utalunk, s ha a szóban forgó tanításokat akarta megszerezni valaki, el is kellett utaznia azokra a helyekre, ma úgy kell beszélni, hogy a bölcsességeknek kevésbé lokális jellegük van; ugyanis egy a térben és időben zajló életünknek az idő inkább szellemibb formáiba történő átmenete korában élünk.

Mialatt tehát Európa nyugatán a Grál Várára utalnak, a Grál ellenségeinek Várát egy másik helyen kell keresni, ahol, ha az ember odakerül, bizonyos spirituális erők következtében, amelyek ott találhatók, egyrésztől nagy, hatalmas jó benyomáshoz juthat, mint ahogyan másrésztől az ellentettjéhez is, más olyan erők révén, amelyek egészen a mai időkig megmaradtak ott, mint azoknak a Grál-elleneseknek – amelyek-

ről szó esett – mintegy Akasha-utóhatásaiként. Azon a helyen ugyanis a legrosszabb erőről beszélhetünk, amik még utóhatásaikban is észrevehetők.

Azon a helyen úgy lehet mondani a fizikai életben lezajló gonosz mágiák zajlottak, amelyekből az emberi lélek tudattalanná vált részére és az emberi organizáció halottá lett része felé támadások sugároztak. Mindez pedig egy alak körül körvonala-zódik, amely mondaszerűen csillog elő a Középkorban, amelyet azonban a misztériumi élettel ismerős valaki meglehetősen jól ismer, egy személyiség körül, aki valóban létezett a Középkor közepe táján, **Klingsor** körül, a **Terra de labūr** hercege körül; ez olyan tájék, amelyet helyileg a mai dél-Calabriában kell keresnünk. Onnét indultak a Grál ellenségének kiváltképp Szicíliába át vezetett portyázásai. Ugyanúgy, mint amidőn Szicília, földjére lépve ma és szellemi látó tekintettel rendelkezünk, – és ezt többször is megemlítettük – a nagy Empedoklész Akasha-utánhatásait észleljük, amint hatásait kifejtik, amint ezek jelen vannak Szicília atmoszférájában, úgy Klingsor gonosz utánhatásait észlelhetjük még ma is, aki egykor hercegségéből, a Terra de labūr-ból a tengerszoroson át szövetkezett a Grál-nak azokkal az ellenségeivel, akik ott, abban a várban lakoztak, amelyet a szellemi tudományban és a legendában „**Kalot bobot**”-nak hívnak.

A szicíliai Kalot bobot a Középkor derekán annak az istennőnek a székhelye volt, akit **Iblis**-nek, az **Eblis** lányának, neveznek. És minden rossz kapcsolódás között, amik a földfejlődés során olyan lényiségek között szövődtek, akik lelkeiben okkult erők voltak, a szellemi kutató számára e kapcsolódások legrosszabbikaként a Klingsornak az Iblisszel, az Eblis lányával való szövetkezése ismert. „Iblis” már neve alapján is az „Eblis”-szel rokon jellegű: a mohamedán tradícióban hívják így azt az alakot, akit mi „Lucifer”-nek nevezünk. Az „Eblis”-nek, a mohamedán Lucifernek egyfajta női aspektusa az „Iblis”, akivel gonosz mesterségeihez, amiknek a révén fejtette ki működését a Középkorban a Grál ellen, szövetkezett vele az, akit Klingsornak, a gonosz varázslónak nevezünk.

Ezeknek a dolgoknak képekben kell kifejezésre jutniok, amely képek azonban a realitásoknak felelnek meg, s nem fejezhetők ki absztrakt ideákban. És az egész, Grál-lal szembeni ellenségeskedés az Iblis „Kalot bobot” várában, fészkelte és zajlott, ahova az a nevezetes Szibilla királynő, fiával Vilmos-sal, VI. Henrik uralkodása alatt 1194.-ben menekült. Mindazt, amit a Grál elleni ellenséges uralás jegyében indítottak, és aminek a révén **Amfortas** is megsebesült, végső soron arra a szövetségre kell visszavezetni, melyet Klingsor kötött Iblis várában, Kalot bobot-on. És mindaz, ami nyomorúságként és szükségként látogatta Amfortas révén a Grál-kört, ebben a szö-

vetségben nyer kifejezést. Ez az oka annak, hogy még ma is erősen felvértezettnek kell lennie a léleknek, ha azon tájak közelébe kerül, amelyekről mindazok az ellenséges befolyások indulhatnak ki, amelyek a Grál-titkainak a vonatkozásában az előrehaladó emberiség-fejlődést célozzák meg.

Ha a dolgokat ilyen szempontból vizsgáljuk, egyrészt itt a Grál birodalma, a másik oldalon a Chastelmerveille gonosz birodalma, amibe belejátszik az, amit Klingsor-nak Iblis-szel kötött szövetsége alapított meg. És egy csodálatos módon drámai kifejezésben áll előttünk annak az összejátszása, amit a lelki tagok legönállóbbikának, legbensőbbjének – az értelmi- vagy kedély-léleknek – kell kiállnia a kívülről jövő támadások ellenében.

A negyedik atlantisz utáni kultúrkorszakban az értelmi- vagy kedély-lélek még nem volt annyira bensőséges, mint amilyenné az ötödikben kellett válnia. A jobbra a külvilággal való együttéléséből, mint ahogyan az a görögségben és a rómaiságban volt meg, az ember bensőségébe húzódott vissza, önállóbbá s szabadabbá vált. Mindazoknak a hatalmaknak a számára azonban, azokból az okokból kifolyólag, amiket felhoztunk, jóval támadhatóbbá lett, mint a görög-latin korban. Az egész változás, amely az értelmi- vagy kedély-lelket érte, fejeződik ki abban, ami dadogva, mondaszerűen és mégis annyira drámai módon áll előttünk „Monszalvát” és

„Chastelmerveille” ellentétében. Az értelmi- vagy kedély-lélek valamennyi szenvedését és győzelmét érezzük utánhangzani azokban a történetekben, amelyek a Szent Grál-lal függnek össze. Mindaz, aminek az emberi lélekkel összefüggésben az újabb idők során mássá kellett válnia, mutatkozik meg annak, aki a misztériumi élettel megismerkedett. Itt egy konkrét esetre kell csak utalnunk.

Nagyon gyakran merült fel azoknál, akik ezt a tárgykört illetően nem kellően mélyítették el fogalmaikat a következő: Hogyan is lehetséges az, például, hogy **Goethe** egyrészt lelkében ennek az emberléleknek bizonyos titkait hordozza, másrészt azonban szenvedély gyakran annyira felkorbácsolja, amilyennek olyan emberek, akik kissé külsőséges módon követik a Goethe-biográfiát, találják. És valóban: Goetheben, ha így vonjuk vizsgálat alá, olyasmit találunk magunk előtt, ami krassz értelemben „kettős természet”. Egy felületes rátekintés számára ez a két oldala aligha hozható összhangba: Az egyik oldalon ott az emelkedett nagy lélek, aki a „Faust” második részének bizonyos részleteit lehelte ki, aki a mese „**A zöld kígyóról és a szép Lili-ről**”-ben az emberi lény nem egy mély titkát juttatta kifejezésre, és amikor éppen ennek a léleknek a vizsgálatába fogunk, szeretnénk mindazt elfelejteni, amit talán Goethe életrajzából tudunk, és egészen csak annak a léleknek adni oda magunkat, aki amazokra volt képes. Azután pedig fellép Goethénél, őt magát gyötörve, őt számos

vonatkozásban lelkiismeretfurdalással járván át, a másik, sok vonatkozásban „emberi, túlságosan emberi” természet.

Régi időkben nem létezett még az ember két természetének ez a széttartása; nem tudtak ennyire kétfelé válni. Olyan ember, akinek az életrajzát úgy kell megrajzolni, mint Goethe-ét, nem juthatott fel olyan magasságokig, mint ahogyan azok a „Faust” második részének bizonyos szakaszaiban, vagy a mese „A zöld kígyóról és a szép Liliről”-ben mutatkoznak meg, és lelkében ennyire kétfelé válni. Régebbi korokban ez lehetetlen volt.

Csak az újabb időkben vált lehetségessé ez, mivel az emberi természetben a lélek említett tudattalanná vált része valamint az organizmus halott része található. Ami élőnek maradt meg, annyira képes deríteni és megtisztítani magát, hogy helyre találhat benne az, ami a „Mese a zöld kígyóról és a szép Liliről”-hez vezet, a másik része pedig a külvilág támadásainak kitettnek maradhat meg. Mivel pedig a vázolt erők befészkelhetik ide magukat, ezért bizonyos körülmények mellett az ember magasabb Én-jével való, esetleg csak rendkívül kismértékű összhangzás esete állhat fenn. Azt kell csak megérteni, hogy az a lélek aki Goethe-ben élt, egykor maga is az egyiptomi beavatottakhoz tartozott, azután Görögországban élt, ott szobrász volt és egyidejűleg bölcsélet-tanítvány. Azután e között a görög inkarnáció és a Goethe-i között van még

– valószínűleg csak egy – inkarnáció, amelyet nem tudtam még megtalálni. Ha ezt mind magunk elé tartjuk, láthatjuk, ahogyan egy ilyen lelket, aki a régi inkarnációk során a teljes embert képes volt uralni, újra a Földre vezetik, ekkor azonban a teljes emberi természetből mégis valamit kénytelen kihagyni, amire a rossz erők befolyást gyakorolhatnak.

Ez a titokzatos és az annyira nehezen megérthető, olyan természeteknél, mint Goethe. Ez azonban az is, ami a modern korban az emberi lélekben annyi titkot is kifejezésre juttat. Mindaz, ami az emberi természet kettősségeinek a területén játszódik le, mindenekelőtt az értelmi- és kedély-lelket támadja meg, és tulajdonképpen ez hasad abba a „két lélekbe”, amik közül az egyik meglehetősen erőteljesen képes alámerülni az anyagba, a másik a spirituálisba képes feljutni.

Az „Artus Király Kerekasztalának Lovagjai”-ban mindannak az ismétlését látjuk ábrázolva, amit az új beavatásra-várónak az érzőlélekben kell átélnie. Abban, ami a Szent Grál köré csoportosul, az kerül bemutatásra, amit az újabb korban az értelmi- vagy kedély-lélek élhet át. Mindannak, amin pedig az embernek azért kell átmennie, hogy kettős természetének az egyik részét eléggé erőssé tegye ahhoz, hogy az újabb korban hatolhasson be a szellemi világok titkaiba, annak a tudati lélekben kell lejátszódnia. Ez az az új, aminek még hozzá kell jönnie.

Az pedig, aminek a tudati lélekben kell lejátszódnia, mindabban, ami *Parsifal* alakja köré kristályosodik, fejeződik ki. Mindazok a legendák, amelyek Artus Király Kerekasztalához kapcsolódnak, régebbi korok érző-lélekbeli élményeinek ismétléseit mutatják be; mindazok a legendák és elbeszélések, amik a Szent Grál-lal függenek közvetlenül össze – Parsifal-tól eltekintve –, azt mutatják be, amit az értelmi- vagy kedélyléleknek kell átélnie; és mindaz, ami Parsifal alakjában – az újabb beavatás ezen ideáljában – fejeződik ki, amennyiben ez az újabb beavatás a tudati lélektől függ, az azokat az erőket mutatja be, amiket leginkább éppen az által kell magunkban elsajátítani, amit tudati léleknek hívunk.

Az újabbkori ember három lelki tagjának összeműködése alapján véve e háromfajta legendaszerű alakban mutatkozik meg. És amint régebbi legendákon át az emberi lélek mély titkait érezhetjük, az új idők mély misztériumi titkait ezeknek a legendáknak a révén érezhetjük most át.

Nem az igazságnak megfelelő, amikor azt a képzetet igyekeznek ébreszteni, mintha a beavatási út régi időktől fogva semmit sem változott volna, és mintha a mai nyugati embernek ugyanazokon a lépcsőkön kellene áthaladnia, mint amelyeken a régi vagy akár az újabb napkeleti embernek kellett végigmennie. A dolgok valójában úgy bonyolódnak le, hogy az, ami korábbi időpontban volt jellegzetes, bizonyos né-

pek számára még egy későbbi időpontban is fellép. Az igazság inkább abban áll hogy az újabb kor egész beavatási útjának sokkal bensőségesebb jellege van, s az emberi lélek legbensőbb részének a számára ugyan jóval erősebb követelményeket állít, bizonyos módon azonban képtelen közvetlenül az emberi természet külső oldalához férni, úgyhogy sokkalta inkább, mint a régi beavatásnál, a külsőt azáltal kell deríteni és megtisztítani, hogy a benső erőssé válik és úrrá lesz a külső felett.

Külső aszkézis külső tréning jóval inkább a régi beavatás lényegéhez tartoznak; a léleknek magának a közvetlen fejlesztése, úgyhogy ez a lélek éppen a bensőjében fejleszt tekintélyes erőket, ez inkább tartozik az újabb beavatás lényegéhez. Miután pedig a külső körülmények olyanok, hogy az emberi természet halott zárványai idők múltával győzhetők csak le, amelyek a beavatottat annyira nyugtalaníthatják ma, ezért azt kell mondanunk: Korunkban és a távolabbi jövőben is sok hasonló természet lép majd még fel, egészen biztosan, amilyen Goethe volt, akik lényük egyik részével magasan felemelkednek, a másik résszel ellenben az „emberi, túlságosan emberi”-vel függenek össze. Olyan természeteket, akik a korábbi inkarnáció során egyáltalában nem mutattak ilyen sajátosságot, akik akkor éppen ellenkezőleg, külső és belső bizonyos harmóniáját mutatták, olyanokat újabb inkarnációkba vezetheti a szellemi világ, amelyekben a külső és a belső organizáció között mély diszharmónia

mutatkozhat. És azok, akik ismerik az emberi inkarnációk titkait, nem jönnek zavarba, amikor egy ilyen diszharmónia áll elő; ugyanabban a mértékben ugyanis, ahogyan ezek a dolgok tért nyernek, növekszik az emberek ítélőképessége is, és ezzel megszűnik a régi tekintélyi elv.

Éppen ezért kell egyre inkább appellálni annak a felülvizsgálatára, ami a misztériumokból jön. Kényelmesebb lenne, azoknak, akiknek a tanítás a dolguk, csak külső oldalaira figyelni, mivel itt nem szükséges alámerülni abba, vajon a tények, amiket tanítaniok és mondaniok kell, továbbá szellemileg megcselekedni, összefüggenek-e az emberi értelemmel és az előítéletmentes logikával. Bár a legcsekélyebb mértékben sem kellene védelembe venni az emberi természet kettősségét, hanem a legszigorúbb értelemben meg kell követelni a lélek uralmát a külső felett, mégis ki kell jelentenünk, hogy a bemutatott tények az újabb fejlődés vonatkozásában teljesen helytállóak.

Alapjában véve ugyanis még mindig – ha más alakban is – megvannak Klingsor és Iblis utóhatásai. Különösen jelenleg, olyan korszak előtt állunk, amelyben ezek a hatások, ezek a támadások, amik Klingsortól és az Iblistól indulnak ki és fokozatosan megragadják az embereket, az intellektuális életbe is beférkőznek, abba az intellektuális életbe, amely a modern műveltséggel, a modern tudomány népszerűsítésével áll

összefüggésben. Azt amit már régóta tanul az ember, amit olyannak tekint, mint amit helyes, hogy a gyermeknek tanítsuk és a gyermekbe plántáljuk, és azt, amit az újabb képzés üledékének veszünk, azt nem pusztán aszerint kell megítélni, hogy valaki, aki azt hiszi, hogy igen okos, mondja-e, hogy a dolgokat átlátja, és azok abszolút igazak, hanem ***mindent olyan szempontból kell megítélni, hogy hogyan is hat a lelkekre, hogyan termékenyíti meg a lelkeket, milyen benyomásokat tesz a lelkekre.*** És amikor valaki abban az értelemben, amelyben ma divat „okosnak” nevezni az embert, válik egyre okosabbá, akkor lelkében olyan erőket fejleszt az illető, amelyek ebben az inkarnációban talán nagyon is arra képesítik, hogy hangadó legyen ott, ahol materialista vagy monista jelleggel akarnak élni; ekkor azonban bizonyos olyan élő erők, amiknek meg kell lenniök az emberi organizmusban, elsivárulnak. És amikor egy ilyen lélek, aki a modern műveltségnek csak ezt a sajátos üledékét vette magába fel, eljut következő inkarnációjába, hiányzanak majd számára azok az erők, hogy az organizmust rendesen felépítse. Minél inkább racionalisztikusabb, „okosabb” valaki egy korábbi inkarnációban, azt a kort tekintve, amelyhez közeledünk, annál „bárgyúbb” egy későbbi inkarnációban. Azok a kategóriák és ***fogalmak ugyanis, amelyek csak a külső érzéki létre és olyan ideákra vonatkoznak, amelyek a külső érzéki létet fogják össze a lélekben olyan konfigurációt hoznak létre, amely intel-***

lektuális vonatkozásban mégoly finom lehet; amely azonban elveszti az intenzív erőt, hogy hatást gyakoroljon az agyra és az agyat használhassa. És az agy használatának képtelensége a fizikai életben: a bárgyúságot jelenti.

Ha az, amit a materialisták állítanak – hogy ugyanis az agy az, ami gondolkodik –, igaz lenne, úgy mindenesetre valamilyen vigasszal lehetne szolgálni nekik. Ez az állításuk azonban nem igaz, éppen úgy, mint ahogyan a másik állítás sem igaz, hogy a „beszélő központ” önmagát alakította ki. Azáltal alakult ki, hogy az emberek beszélni tanultak meg, és ezért **a beszélő központ a beszéd eredménye. Ugyanígy minden agytevékenység a gondolkodás eredménye, s nem megfordítva**, történelmileg is. Az agyat a gondolkodás alakította plasztikusan ki. Ha csak olyan gondolatokat alkotnak, amilyenek ma járvák át a világot, ha a gondolatokat nem hatja át a szelleminek a bölcsessége, akkor azok a lelkek, amelyek ma csak a materiálisban foglalatostkodnak gondolkodásukkal, későbbi inkarnációikban nem képesek agyukat többé rendesen szolgálatukba állítani, mivel az erők az agyat nem képesek többé kézbe venni, mivel túlságosan gyengévé válnának. Úgy van ez, hogy egy olyan lélek, aki ma csupán – mondjuk – a „tartozik-követel”-t összesíti, vagy a kereskedelmi vagy ipari élet szokásaival foglalatostkodik vagy csak kizárólag materialista tudomány-fogalmakat vesz fel, az olyan gondolatalakzatokkal tölti meg magát, amik lassanként, további

inkarnációk során elsötétítik a tudatot, mivel az agyat, mint egy nem-plazmálható tömeget – éppen úgy, mint ma az agylágyulás alkalmával – gondolaterők által nem lehetne többé kézbevenni. Ezért annak a számára, aki az emberi fejlődésnek e mélyebb erőibe képes tekinteni, mindent, ami a lélekben élni képes, a világ spirituális megragadásával kell átjárni.

Így az újabb korban az emberi természet mutathat még kettős természetűséget. Azokba az erőkbe, amik főként a tudati lélekhez tartoznak, tudást, benső spirituális tudást, spirituális megismerést kell felvennie az embernek. Le kell győznie azt a két területet, amiken Parsifal jár végig: le kell lelkében győznie a „tompaságot” és a „kételyt”. Ha ugyanis a tompaságot és kételyt átvinné a későbbi inkarnációba nem lenne képes boldogulni velük. A spirituális világokra vonatkozólag azok ismerőjévé kell válnia az embernek.

Csak azáltal, hogy az az élet terjed szét az emberi lélekben, amelyet **Wolfram von Eschenbach saelde**-nek nevez és ami nem más élet, hanem az, amely spirituális tudást áraszt a tudati lélekbe, csak ezáltal képes az emberi lelki fejlődés az ötödik korszaktól kezdődően valóban termékeny módon lépni át a hatodikba.

Az újabb misztériumok eredményeihez tartozik ez; ezek a fontos, jelentős eredmények, amiket a mai misztériumokból, amik a Grál-Misztérium utóhatásai, fel kell venni. Itt azonban az is áll, hogy – minden régebbi misztériumi tudással ellentétben – ezt valóban általánosan meg is lehet érteni. Ugyanis fokozatosan le is kell győzni a lélek és az organizmus tudattalan és halott erőit a tudati léleknek spirituális tudással történő erőteljes áthatása révén, azaz, egy megértett, felfogott spirituális tudással, s nem egy a tekintélyre épített tudással.

Még olyan dolgok is, mint amikről ma esett szó, teljes egészükben megérthetők, ha mindent felsorakoztatunk, amit a mai képzés, mai tudás nyújthat az ember számára – megtalálni persze az képes csupán, aki a mai misztériumokat látó módon ismeri meg –, amikor meghallottuk őket, valóban teljesen megérthetők. És teljes egészükben meg is kell érteni azokat! Így egyik-másik modern embernél esett, aki felfelé törekszik, magasabb világokba, külső alakjában látható még valami az „emberi – túlságosan is emberi”-ből, avagy abból, ami által kiemelkedik az emberiből, a túlságosan is emberiből. A spirituális vértéken keresztül még látható esetleg a „bolond-öltözék”, mint a Parsifal-nál. De nem ez itt a lényeg.

Az a lényeges ellenben, hogy a lélekben él a spirituális tudás, a spirituális megértés utáni vágy – az a vágy, amely olthatatlanul van meg Parsifal-ban és amely végül

mégis elhozza a Szent Grál Várához. Abban, amit Parsifal-ról bemutatva ismerünk, ha azt helyesen értjük meg, megtalálni a tudati lélek különböző edzésmódjait, amik ahhoz szükségesek, hogy a tudati lélekből kiindulólág a helyes módon fejtsünk ki hatást, úgyhogy az ember olyan erők birtokába juthasson, amelyek egymással keverednek és küzdenek az értelmi- vagy kedély-lélekben. Minél inkább fordul önmagába és akar önmegismerést gyakorolni a mai ember, becsületesen akar önmegismerést gyakorolni, annál inkább látja majd, ahogyan lelkében küzdelem dúl, amely egy az értelmi- és kedély-lelken belül folyó küzdelem. Az „önmegismerés” ebben a vonatkozásban ugyanis ma olyasmi, ami jóval nehezebb, mint azt sokan hiszik, és alapjában véve egyre csak nehezebbé és még nehezebbé válik.

Valaki törekedhet az önmegismerésre, és ha képes is külsőleg sok tekintetben féket rakni magára és jellemmé, válnia, nagyon is gyakran, amikor eljön az ideje, észreveszi, amint legmélyebb bensőjében, a legrejtettebb szenvedélyek és a legrejtettebb erők dúlnak, amint szétszakítják, éppen azt, ami az értelmi- és kedély-lélek régiója.

De hogyan is lép elénk korunkban nem egyszer az ember, egyébként, aki komolyan veszi a dolgát a megismeréssel és tudással kapcsolatban! Ennek a belső életnek a nehézsége annak az embernek a számára, aki egy külső tudományos foglalatosságban, vagy annak az utánisméltlésében, ami a külső tudományos foglalatosságot alkot-

ja, ténylegesen igazi tudást és ténylegesen igazi megismerést lát, – soha nem lép előtérbe. Olyan lélek azonban, aki komolyan és méltósággal irányul a megismerési vágyhoz, másképpen viszonyul hozzá, ha valóságosan önmaga mélyére tekint. Elindul, talán ebben vagy abban a tudományban kutat és kutat, az életben is igyekszik eligazodni azon, ami az emberi életben jelentkezik. Amikor egy darabig keresett már, úgy véli, hogy ezt vagy azt ismeri. Később azután tovább kutat. És minél tovább kutat a kor eszközeivel, annál inkább érzi gyakran szétszakítotttnak magát, annál inkább érzi belerángatva magát a kételybe. És az a lélek, aki miután a kor kultúráját felvette, ennek a kornak a kultúrája alapján vallja meg magának, hogy semmit sem tudhat, gyakran ez a lélek az, amely a legkomolyabb és legméltóbb módon gyakorolja az önmegismerést.

Tulajdonképpen nem is létezhet mélyebb modern lélek anélkül, hogy a marcangoló kételyen haladna keresztül. Meg kell, hogy ismerje a modern lélek ezt a marcangoló kételyt! Ekkor torkollhat csak be a szükséges erővel abba a spirituális tudásba, amely a tudati lélek számára szolgál és aminek a tudati lélekből kell az értelmi- vagy kedély-lélekbe átáradnia, hogy ott úrrá legyen. Ezért szükséges, hogy értelemmel törekedjünk átjárni azt, amit a rejtett tudás szolgáltat a tudati lélek számára. Ezáltal nevelhetünk ki bensőnkben egy olyan Valót, aki a benső világban igazi úr és uralko-

dó. És ekkor, amidőn a modern misztériumi életet megismerjük, önmagunkkal állunk szemben.

A misztériumi életbe kezdőnek tulajdonképpen úgy kell magával szemben állania, hogy az olyanok egyike igyekszik lenni, aki Parsifal erényeit szándékszik megvalósítani, aki azonban tudja, hogy ő maga még egy másik is: hogy – az újabb kor vázolt viszonyainak a következtében, mivel az újabb kor embere – a megsebesült *Amfortas* is. Az újabb kor embere ezt a kettős természetet hordja magában: a feltörekvő Parsifalt – és a megsebesült Amfortast. Önmegismerésében így kell éreznie magát. Ebből forrásoznak azután azok az erők, amelyek éppen ebből a kettősségből egy egységgé kell, hogy váljanak és az embert a világfejlődésben újra kissé tovább kell, hogy vigyék.

Értelmi- vagy kedélylelkünkben, bensőnk mélységeiben kell találkozniok a testét és lelkét illetően egy bizonyos vonatkozásban megsebesült modern embernek, az Amfortasnak, és Parsifalnak a tudati lélek kultiválójának. És nem, visszas a megállapítás, hanem teljesen igaz, hogy, az ember, hogy szabadságát megszerezze, Amfortas „sebesülésén” kell átmennie, meg kell ismernie önmagában az Amfortast, hogy a Parsifalt is meg tudja ismerni. Ahogyan az egyiptomi, korban, megfelelt, hogy a spirituális világokba emelkedtek, hogy Íziszt megismerjék, a mai korhoz az a méltó,

hogy ennek a világnak a spiritualitásából induljunk ki és ennek a világnak a spirituális módozata révén jussunk fel a magasabb spirituális világokba. Korunknak nem igazi jellemzését szolgáltatja, ha az Amfortas-természetet el akarjuk tagadni. Mivel a modern ember annyira szívesen veszi körül *maya*-val magát, történik meg, hogy az Amfortast el akarja tagadni. Mert mennyire szépen is hangzik, amikor hallani: Az emberiség mindig előre halad! Igen, ez az előre-haladás azonban kanyargós utakat tesz meg! És, hogy az emberi természetben a Parsifal-erőket fejlesszük ki, magában az emberben kell az Amfortas-természetet megismerni.

Ennek az előadássorozatnak a keretében legendák nyomán, amelyekből képeket törekedtem nyerni mély lelki folyamatok számára, mélyebb sejtésükből legalább valamit igyekeztem elvezetni a modern misztériumi élet irányába. Egyszer talán még világosabb kifejezésekben sikerül majd, ha sor kerülhet rá, szólni arról, amit a modern misztériumi élet a modern emberre vonatkozólag felfedni képes, a kétféle természetről, amit önmagában hordoz az ember: Amfortasról és Parsifalról.

JÁSPIS Szellemtudományi Folyóirat.
Rudolf Steiner írások és előadások az egyes számokban:

A Michael-korszak hajnalán (levél), 1924.aug.17.	(1.)
Az egyes ember és a Mindenség (összes leveleiből)	(2.)
Beavatási szabályok (1912.)	(2.)
A Rózsakeresztes Meditáció (Die Geheimwissenschaft)	(4.)
A Michael-impulzus és a Golgotai Misztérium Stuttgart, 1913. máj. 18-20.	(5.6.)
A Damaszkuszi Élmény Köln, 1910. feb.27.	(7.)
Nyugat-kelet-aforizmák Bécs, 1922.	(7.8.9.11.)
A Három Logosz ismérve és kibontakozása az emberiségben (E.Schuré 1906)	(8.)
A szeretet és jelentősége a világban Zürich, 1912. dec. 17.	(8.)
A Michael-korszak hajnalát megelőző, emberi lélekállapot, 1924. aug.31.	(9.)
Kötélék élők és holtak között Bern, 1916. nov. 9.	(9.)

A Waldorf iskola pedagógiai alapjai <i>Stuttgart, 1919. okt.</i>	(9.)
Gnózis és Szellemtudomány <i>Goetheanum, 1925. jan.</i>	(10.)
Karácsonyi gondolatok: A Logosz-Misztérium <i>Dornach, 1924.</i>	(10.)
Mit tesz az Angyal asztráltestünkben? <i>Zürich, 1918. okt. 9.</i>	(11.)
Jog és Gazdaság	(11.)
A Miatyánk <i>Berlin, 1907 jan. 28.</i>	(13)
Hang-eurythmia. Az eurythmia, mint látható beszéd, <i>1924. jún.24.</i>	(13.)
Emberi lényiség <i>Prága, 1911. márc. 20.</i>	(14.)
Az Emberi kettőség <i>Prága 1911. márc. 21.</i>	(15.)
Az emberi kettőség összeműködése <i>Prága, 1911. márc. 22.</i>	(16.)
Az ember belső világrendszere <i>Prága 1911. márc. 23.</i>	(17.)
Hogyan találom meg a Krisztust? <i>Zürich, 1918. okt. 16.</i>	(14.)
Emberiség-jövő és Michael-ténykedés <i>Goetheanum, 1924. okt. 25.</i>	(15.)
Matematika és Szellemtudomány <i>Amszterdam, 1904. jún. 21.</i>	(16)
Szellemtudomány és „A Szabadság Filozófiája” <i>Stuttgart, 1923.feb. 6.</i>	(17.)

SZELLEMTUDOMÁNYI KIADVÁNYOK

Massimo Scaligero:

Értekezés az Élő Gondolatról – Szerző életrajzával bővítve

A Meditáció Gyakorlati Kézikönyve

A Gondolat mint Anti-matéria

Grál – Tanulmány a Sacro Amore Misztériumáról

Gyógyulás a Gondolattal

Rudolf Steiner:

Rózsakeresztes Szellemtudomány

Az új Ízisz, az isteni Szófia keresése

Egy út az ember önmegismeréséhez

Filozófia és Antropozófia

A gyermek nevelése – Szellemtudományi szempontból

Hogyan jutunk a Magasabb Világok megismeréséhez?

Érzéki Világ és Szellemi Világ

A Földfejlődés Szellemi-Valós Háttére

A Magasabb Megismerés Fokai

Az Emberi Temperamentumok Titka

A János-Evangélium

„A színek a fény tettei...” – egy szellemi szinten felé (Első része megjelent
a „JÁSPIS”-ban)

A Napkelet és a Kereszténység Misztériumai

J.V.Andreae-R.Steiner:

Christian Rosenkreutz Kémiai Menyegzője (Megjelent a JÁSPIS-ban)